

ČESKÁ STOPA NA PRAGUE PLAYOFFS	1
CENY ASCHK ČR PRO NEJLEPŠÍHO MLADÉHO VYSTAVOVATELE 2023	2
ZAKONČENÍ 70DENNÍHO TESTU HŘEBCŮ ČT	4
NÁRODNÍ HŘEBCÍN SE HUBERTOVOU JÍZDOU ROZLOUČIL S LETOŠNÍ JEZDECKOU SEZONOU	6
CONNEMARA PONY NA MISTROVSTVÍ ČR VE ZDUCHOVICÍCH	7
POHÁR CHOVATELŮ A VYSTAVOVATELŮ SCHSHP 2023	8
OHLÉDNUTÍ ZA CHOVATELSKÝMI AKCEMI SHETLAND PONY V ROCE 2023	9
UKONČENÍ 60DENNÍHO TESTU CHLADNOKREVNÝCH HŘEBCŮ V TLUMAČOVĚ	11
SOUČASNÁ SITUACE VE ŠLECHTĚNÍ ČESKÉHO TEPLOKREVNÍKA	12
TÝRÁNÍ PŘIROZENEM	14
MECHANIKA POHYBU KONĚ	16

Titulní strana: Obraz Emila Kotrby.
Motivu akademického malíře a grafika pana Emila Kotrby
bylo použito s laskavým svolením mistrových dědiců.

Koně časopis chovatelů koní

27. ročník, číslo 6
PROSINEC 2023
předplatná na rok 2023: 300 Kč

vydává:
Asociace svazů chovatelů koní ČR
U Hřebčince 479, 397 01 Písek
tel./fax: 382 210 644
mobil: 731 482 476

http://www.aschk.cz
e-mail: info@aschk.cz

Odborný garant:
doc. Ing. Miroslav Maršálek, CSc.

redakce:
Ing. Hana Civišová, Ph.D.
e-mail: redakce@aschk.cz

sazba a tisk:
Vltavín print v.o.s.
Budějovická 82
Týn nad Vltavou
e-mail: info@tiskarnavltavin.cz
www.tiskarnavltavin.cz

ISSN 1213-2594

ČESKÁ STOPA NA PRAGUE PLAYOFFS

Jediným zástupcem plemenné knihy český teplokrevník, který na Prague Playoffs startoval v soutěžích CSI5*, byl Jiří Hruška s klisnou **Reiky** (Aristo Z x Federweisser). S narůstající obtížností klisna ukazovala stále lepší výkony, což ještě více prokázalo její kvality.

Čtvrtěční soutěž 145 cm absolvovalo 64 dvojic. Českou vlajku hájilo sedm jezdců. Jezdec Jiří Hruška mohl být s čistou jízdou své ryzky více než spokojen. V páteční soutěži 150 cm předvedl nejlepší výkon ze všech českých dvojic a se čtyřmi trestnými body obsadil pěkné 19. místo. To, že patří k české skokové špičce, potvrdili svým výkonem i v sobotní soutěži 150 cm.

Jezdec Jiří Hruška z JK Opava-Kateřinky podává dlouhodobě s klisnou Reiky kvalitní sportovní výkony. Sezónu 2023 zahájili vítězstvím v GP Šamorín (145 cm) a v květnu slavili vítězné T*(150 cm) v Budapešti. V srpnu zvítězili ve Velké ceně Opavy a ve finále ČSP skončili těsně pod stupni vítězů. Formu na vrchol sezóny ladili v září a v říjnu v Šamoríně, kde absolvovali soutěže stupně T na úrovni 145–155 cm. Na listopadovém Prague Playoffs absolvovali pětihvězďové soutěže a rozhodně se ve výčtu hvězdných jmen ve startovním poli neztratili. Desetiletá ryzka Reiky tak právem patří k nejlepším koním plemene český teplokrevník ve skokových soutěžích. Za předsednictví i radu plemenné knihy ČT děkujeme za reprezentaci.

Protože se jedná o klisnu ryze českého chovu, pojďme se společně seznámit s rodinou. Zakladatelkou je kořistní východopruská klisna 29 Doba, nar.1944. Její dcera **201 Algid Ohnice** byla v Netolicích zařazena do třídy Elita. Byla to dobře vázaná hnědka v typu českého teplokrevníka s dobře nasazeným krkem, dobrou horní linií, hluboká, široká, s výrazným fundamentem a velmi dobrými chody. Její odhadní cena z roku 1965 byla 50 000 Kčs. V chovu tato vynikající klisna porodila mezi lety 1967–1981 celkem deset hříbat. Klisna Alarm III 33 Záře byla prodána do Topolčianek a další tři dcery byly zařazeny do základního stáda, syn 129 Servátor 89 Homér působil jako plemenník v letech 1981–1984. První dcera Ohnice, černá hnědká **338 Quoniam 148 Ella**, byla z Netolice prodána do zemského chovu. Druhá dcera, **355 Quoniam Finta** (nar. 1976), byla hodnocena známkou 8,1 bodu a popsána jako méně harmonická světlá hnědká v polokrevném typu. Mezi lety 1980–1999 v chovu zanechala úctyhodných sedmáct hříbat a patřila tak k nejlepším chovným klisnám hřebčína Netolice. Potomstvo dosáhlo sportovní výkonnosti L v drezuře, S** ve skocích a T ve spřežení (Landruf 27 Veronika). Její syn **237 Kornet 37 Myšák** působil v chovu v letech 1987–1997 jako plemenný hřebec v majetku ZH Písek. Byl zařazen do třídy Elita a sám dosáhl sportovní výkonnosti S ve skocích. Jeho potomstvo dosáhlo stupně S v drezuře a S** ve skocích. Klisna **13/339 Beta** po Landruf získala první místo na přehlídce tříletých klisen ČT. Ve sportu se uplatnila v drezurních soutěžích na úrovni L a v parkurech na úrovni S. Jedinou žijící pokračovatelkou této rodinné větve je klisna 52/984 Tamaris po francouzském Timorak des Isles. Klisna z chovu paní Aleny Nykodýmové byla na svodu hodnocena známkou 8,22 bodu, bohužel dosud její potenciál nebyl využit v chovu. Ve výčtu potomků nesmíme opomenout elitní hnědku **459 Diktant III 35 Nasala** (nar. 1985). Její dcera Valát 48 Unna byla rovněž zapsána do AP ČT, potomstvo dosáhlo sportovní výkonnosti S** ve skocích (13/440 Bojarka po 567 Bentley). Třetí dcera, klisna **316 Servátor 34 Čajka** (nar. 1972), byla mohutná hnědká, přerostlá v typu mnohostranně užitkového koně s mírami 181/170/199/22,8 cm, vynikala výbornými energickými chody. V chovu dala mezi lety 1977–1988 celkem osm hříbat. Jistou zajímavostí je výskyt dvojčat v této rodině. Již její matka Finta porodila v roce 1980 dvojčata po Servátor. O rok dříve v kartě plemennitby klisny nalézáme dvojčata u 204 Algid Ohnice po stejném hřebci. Servátor Čajka porodila dvojčata dokonce dvakrát a pokaždé po hřebci Kornett (r. 1981 a r. 1983).

Ze čtyř hřebečků klisny Čajka se stal plemenníkem hřebec **245 Libero 3 Neklan**, dosáhl vlastní sportovní výkonnosti S ve skocích a jeho potomstvo vyniká stupněm výkonnosti T ve skocích i v drezuře. Nejstarší dcera, ryzka **Przedswit XIII 10 Honorace** (nar. 1977), byla jako hříbě prodána na Moravu, kde dala plemenného hřebce **2589 Cent Honorace**. Tento hřebec působil v ZH Tlumačov v letech 1993–2000.

Rodina dále pokračuje přes klisnu **394 Quoniam 200 Chyneza** (nar. 1978). Byla popsána jako mohutná tmavá hnědká na vyšší noze s dobře nasazeným kratším krkem, výrazným kohoutkem, dobrou pevnou horní linií, kratší rovnou zádi, dostatečně hluboká, přední noha prohnutá, vzadu šavlovitá, chody měla dobré. Sama byla prověřena ve skocích do úrovně ZL, poté působila v chovu, kde mezi lety 1984–1991 porodila šest hříbat. Hřebec **Valát 47 Útes** sportoval na úrovni S ve skocích. Její dcera **Libero 17 Ohnice** byla prodána do Rakouska a hnědká JM 4372 **Hviezda 6 Ruleta** (nar. 1988) byla prodána na Moravu, následně evidována v HPK s 7,3 body a zapsána do akceleračního programu ČT. Zúčastnila se i mezinárodních závodů v rámci českého reprezentačního týmu ve skocích, kde dosáhla sportovní výkonnosti stupně T a její potomstvo stupně S**. Od roku 1998 působila v chovu, kde po sobě zanechala pět hříbat. První dcera **67/393 Rulička** po 2640 Radegast se narodila v chovu pana Stanislava Hošáka. Sama nesportovala, ovšem její potomstvo dosáhlo sportovní výkonnosti L* v drezuře a ST** ve skocích (**55/187 Rozálie po Gottward**). Druhá dcera Rulety, **67/662 Ruměnka** po 2616 Gottward, získala na výkonostních zkouškách z roku 2004 8,25 bodu za výkon a byla zapsána do akceleračního programu ČT. Jejím prvním hříbětem byl **1692 Rico HF** po Radegast. Hřebec dosáhl sportovní výkonnosti T* a v letech 2013–2016 působil v plemennitbě. Současná výkonnost jeho potomstva je S** ve skocích a T* ve spřežení. Jeho pravá sestra, bělka **67/573 Ruminka HF** po 2640 Radegast, obdržela v roce 2009 čtvrté místo ve finále přehlídky tříletých klisen, s jezdcem Janem Zwingerem dosáhla výkonnosti S** ve skocích. Druhá z dcer Ruměnky, akcelerační ryzka **65/400 Rubinka** po hannoverském 1468 El Paso II, se v roce 2011 již narodila u Romana Klöse. Získala první místo ve finále skoku ve volnosti čtyřletých klisen a v témže roce bodovala i ve finále skokového KMK. V letošním roce jsme ji mohli vidat v soutěžích ST* s Karolínou Větrovskou.

Nejmłodším potomkem netolické klisny Ruleta je hnědká **65/23 Remzi** po 2817 All My Dreams narozená roku 2005 u Eleny Kopecké z Valašského Meziříčí. V roce 2014 dosáhla výkonnosti S** ve skocích a následně byla prodána do zahraničí. Jejím jediným potomkem je klisna **72/391 Regie** po 2906 Federweisser (nar. 2009). Tato drobná ryzka působí v současné době v chovu a je jistou nadějí do budoucna, že o jejích potomcích ještě uslyšíme, neboť v letech 2021 a 2022 porodila hřebečky po Aristo Z. Zde se kruh uzavírá, neboť jejím prvním hříbětem byla v roce 2013 právě klisna **72/801 Reiky** po Aristo Z.

Rodina klisny Doba čítá sedm generací potomků. K roku 2023 je jedenáct klisen stále žijících. Rodina je kombinací hannoverské krve na podkladě klisen českého chovu. Nejvíce klisen přísluší k linii Ladykiller, dále Semper Idem a Goldschaum. Z otců matek je nejvíce zastoupen hřebec Quoniam. Zbarvením převažují hnědáci, průměrné míry klisen jsou 173/164,5/190/21,15 cm.

Veronika Konvalinková
Foto: Michaela Purnoch (NavaramaFoto)

Reiky při Prague Playoffs

Reiky

CENY ASCHK ČR PRO NEJLEPŠÍHO MLADÉHO VYSTAVOVATELE 2023

ASCHK ČR je dlouholetým podporovatelem speciálních výstavních tříd Mladý vystavovatel odehrávajících se na výstavách Národní pony společnosti a každoročně věnuje dva speciální poháry vítězům velkých finále, která jsou v daném roce součástí dvou významných výstav NPS.

První z těchto speciálních cen byla letos udělena 5. 8. 2023 na **Working Hunter Show 2023** na Jízdárně Lhota, kde posuzovala paní **Carolyn Whiteley** z Velké Británie. Než ale mohl být první z těchto dvou speciálních pohárů určený tomu nejlepšímu vložen do konkrétních rukou, musely všechny přihlášené dvojice projít náročným sítím, ze kterého se do závěrečného finále mohli posunout vždy první dva umístění ze všech vypsaných tříd.

Vystavování je činnost, které se mohou věnovat i opravdu malé děti, mají-li k dispozici vhodného poníka. Ti nejmenší obvykle začínají mezi čtvrtým a pátým rokem, postupně sbírají zkušenosti, ukládají si nové poznatky i praktické dovednosti a v sedmi letech už bývají schopni dobře zvládnout všechny základní úkony, které jsou po nich ve výstavním kruhu požadovány (předvedení po obvodu výstavního kruhu, předvedení koně na středové čáře, práce s výstavním postojem a další). Není proto divu, že i ve třídě věkově nejmladších vystavovatelů (5–8 let) jsme mohli spatřit chválné výkony. Na nejvyšší stupínek v ní vystoupala osmiletá **Regina Olivová** (Farma Baštěk) předvádějící mladého WMP valacha Trawel Golden Mark soutěžícího první sezonu. Regine se podařilo výborně odhadnout správné tempo potřebné pro dobré předvedení koně, který byl soustředěný, vnímavý a bez prodlení plnil veškeré její pokyny. Druhé místo obsadila šestiletá **Naira Delveti** se shetlandským valachem Lille Rosendals Captain Jack (Czech Riding Club), která díky velmi ucelené a vydařené prezentaci rovněž postoupila do finále.

U trochu starších předvádějících (9–11 let) jsme si mohli povšimnout, že základní dovednosti již mají zautomatizované a postupně k nim přidávají různé drobné vystavovatelské finesy, kterými se snaží své prezentace posunout zase o úroveň výše. Mohli jsme pozorovat, jak se někteří ze soutěžících soustředí na to, aby své koně udrželi pozorné po celou dobu pobytu ve výstavním kruhu a kontrolují si

postoj i při stání v řadě. Zde bylo umístění na prvních místech nejtěsnější ze všech tříd Mladého vystavovatele. Obě dívky, které první dvě postupová místa obsadily, předvedly, že mají jasnou představu o tom, co a kdy mají se svým koněm udělat, jak mají se svým koněm správně komunikovat a čeho se mají naopak vyvarovat. Vítězkou se stala zkušená **Martina Kolaříková** s Pretoria Cedrikem (JS Bílov) a jako druhá se umístila **Anna Sixtová** s Glebedale Isabellou (Jízdárna Lhota).

Své pokročilé vystavovatelské dovednosti předvedli paní posuzovatelce i soutěžící v dalších dvou třídách určených dětem a juniorům od 12 do 16 let. V té první si precizním výkonem postupové místo vybojovala vítězka **Anna Sixtová** (Jízdárna Lhota) vystavující svého druhého koně – valacha Rusty. S touto dvojicí se do finále posunuli i **Miluška Černá** a Pretoria Factor (Farma Černých, Benátky), jejichž prezentace byla bezchybná a působila přitom velmi uvolněně a přirozeně. I čtvrtá výborně obsazená třída Mladých vystavovatelů měla co nabídnout. O tom, že „skutečně rozumí svému řemeslu“ přesvědčila paní posuzovatelku reprezentantka Farmy Baštěk **Viktorie Kafková**, která předváděla valacha Benji from Tofi. Vynikající práci ve výstavním kruhu odvedla i Klára Jourová s valachem Marah Sammy (Stáj Petr Joura Stop Cars). Tyto dvě dvojice se na základě postupového klíče rovněž připojily k finalistům.

Nádherný pohár věnovaný ASCHK ČR v tuto chvíli ještě stále nemá svého držitele. Všechny postupující dvojice musely znovu do výstavního kruhu, kde opět došlo k vzájemnému měření sil. Do finále ale nastoupilo pouze sedm z osmi kvalifikovaných dvojic, neboť **Anna Sixtová**, která postoupila s oběma svými koňmi, si musela do finále vybrat pouze jednoho. Na všechny znovu čekalo předvedení koní v pohybu po obvodu výstavního kruhu a pak soutěžící dostali pokyn, aby vystavovali v řadě a paní posuzovatelka si je obcházela a hodnotila jejich práci. Ve vzduchu bylo cítit vzrušení a všichni s napě-

Anna Sixtová a Rusty

MV WHS – Regina Olivová a Trawel Golden Mark

MV WHS – Viktorie Kafková a Benji from Tofi

Naira Delveti a Lille Rosendals Captain Jack

Naira Delveti a Viktorie Kafková

Vítězka Ceny ASCHK na WHS – Martina Kolaříková a Pretoria Cedrik

tím očekávali, který z finalistů tuto prestižní cenu získá. Podle slov paní posuzovatelky mohou být na všechny, kteří se propracovali až tak vysoko, jejich trenéři i rodiče opravdu pyšní. Tuto speciální cenu může ale vyhrát pouze jeden a tím nejlepším z finalistů byla na Working Hunter Show 2023 desetiletá **Martina Kolaříková** s Pretoria Cedrikem, který ve finále předvedl krásný energický pohyb a ukázal své charisma. Martina se tak stala jedním z mála mladých vystavovatelů, kteří tuto prestižní cenu získali opakovaně, neboť poprvé toto ocenění obdržela jako osmiletá v roce 2021 na Národní výstavě NPS, kde posuzoval pan Aart Zoet.

O druhou letošní Cenu ASCHK ČR pro nejlepšího mladého vystavovatele se bojovalo 2. 9. 2023 v Kolesách u Kladrub v rámci Národní výstavy NPS 2023. I zde musel každý z několika desítek mladých vystavovatelů projít hustým sítím základních kol a pokud v této konkurenci obstál a umístil se na prvním, nebo druhém místě, znamenalo to pro něj „zlatý lístek“, který ho opravňoval k postupu do velkého finále. Z nejmladší věkové kategorie vystavujících do 8 let si tyto „zlaté lístky“ odnesly šestiletá **Naira Delveti** se shetlandským valachem Lille Rosendals Captain Jack (Czech Riding Club) a osmiletá **Regina Olivová** s WMP valachem Trawel Golden Mark (Farma Baštěk). Mezi devíti- až desetiletými se do finále kvalifikovaly **Miluška Černá** a klisna plemene velšský pony Linde Hoeve's Martina (Farma Černých Benátky) a Rachel Mondogi s valachem stejného plemene Benji from Tofi (Farma Baštěk). O věkovou kategorii výše zabodovali reprezentanti Farmy Baštěk: **Beata Bendová** s klisnou plemene velšský pony Saggi a Viktorie Kafková vystavující již zmíněného Benjiho from Tofi. A také poslední dvě postupová místa určená pro ty nejlepší z nejstarší věkové kategorie mladých vystavovatelů se stala kořistí Farmy Baštěk, neboť je získaly **Nikol Knedlhansová** se Saggi a Alžběta Černá s klisnou Threestars Dancing Rose.

Za ideálních okolností bychom ve finále tedy měli vidět osm dvojic, ale vzhledem k tomu, že dva koně (Benji from Tofi a Saggi) se kvalifikovali do finále se dvěma vystavovateli, bylo třeba, aby se tito dohodli, kdo z nich do finále nastoupí. Pravidla totiž jasně stanoví, že jeden kůň sice může v těchto třídách soutěžit s více mladými vystavovateli, ale v případě, že se s nimi kvalifikuje do finále, může do něj nastoupit jen s jedním z nich, protože změna koně pro finále není povolena. Toto finále bylo specifické i tím, že šest z osmi postupo-

Pohled na jednu ze tříd MV

Vítězka Ceny ASCHK NV NPS – Naira Delveti a Lille Rosendals Captain Jack

vých míst získali zástupci Farmy Baštěk, což se zatím v historii udělení těchto cen ještě nikdy žádné jiné stáji nepodařilo. Je to skvělý výsledek, který svědčí o vynikající přípravě a zápalu pro věc.

Šest dvojic tedy znovu nastoupilo do výstavního kruhu, aby paní posuzovatelce **Kerry Wainwright** z hřebčiny Skellorn z Velké Británie ukázalo to nejlepší, co v nich je. Pozvání spoluposuzovat velké finále přijala také viceprezidentka ASCHK ČR **Ing. Lenka Gotthardová, CSC**. Obě dámy si celou šestici soutěžících znovu prohlédly v pohybu i výstavním postojem, prodiskutovaly vzájemně své postřehy a dojmy, porovnávaly jednotlivé výkony a dle jejich slov nebylo vůbec lehké vybrat pouze jednoho z nich. Nakonec svůj výběr zúžily na dvě dvojice, které postavily na úplný vrchol pyramid. Byly jimi nejmladší účastnice finále, **Naira Delveti** s valachem Lille Rosendals Captain Jack a Viktorie Kafková s valachem Benji from Tofi. Ještě jednou velmi důkladně porovnávaly práci těchto mladých vystavovatelů a hledaly drobné nuance, které by jim umožnily stanovit absolutního vítěze. Nakonec se tímto určujícím kritériem stala závěrečná fáze celého předvedení ve skupině, kdy mladý vystavovatel musí svého koně předvést v klusu po obvodu výstavního kruhu a pak zvolit ideální místo pro přechod do kroku tak, aby to nebylo příliš brzo a kroková pasáž po zastavení a pozdravu, nutná pro opětovné zařazení, nebyla zbytečně dlouhá. V tomto jediném kritériu byla o něco lepší **Naira Delveti**, která obdržela Cenu ASCHK ČR pro nejlepšího mladého vystavovatele. Ale protože i výkon Viktorie Kafkové byl po všech stránkách mimořádný, rozhodly se obě dámy udělit ještě jednu speciální cenu pro druhého nejlepšího finalistu právě jí.

A jedna perlička závěrem. **Naira Delveti** se úspěšně vydala ve stopách své starší sestry **Elviry**, která se ve věku čtyř let stala **nejmladší držitelkou tohoto ocenění**, když jej v roce 2019 vybojovala se shetlandskou klisnou **Bonny v. d. Achterdijk** na II. Národním šampionátu speciálních výstavních tříd a finále Lead Rein poháru v Lysé nad Labem.

Zajímavou cenu pro nejlepšího mladého vystavovatele věnovala také společnost DESPI paní **Evy Pšeničkové**, jež se zabývá výrobou českých oděvů pro jezdců i koně, které tímto děkujeme za podporu speciálních výstavních tříd. Všem mladým vystavovatelům gratulujeme a jsme na ně náležitě pyšní. ASCHK ČR děkujeme za dlouholetou úspěšnou spolupráci a věříme, že tato bude pokračovat i v následujících letech.

Iveta Lewingerová a Rafifa Hamoudová
Foto: Viktor Král

ZAKONČENÍ 70DENNÍHO TESTU HŘEBCŮ ČT

V Zemském hřebčinci Písek proběhla v úterý 17. 10. 2023 závěrečná zkouška hřebců, kteří se zúčastnili 70denního testu pro plemennou knihu český teplokrevník.

Vítěz 70denního testu s komisí

Před komisí bylo předvedeno šest hřebců. Hřebec **80/602 Delacroix** (Diarado x Beethoven) zvítězil v letošním II. předvýběru hřebců a i nyní, po absolvování 70denního sportovního testu, potvrdil své kvality. Hřebec z chovu Jana Chýleho obdržel za zkoušku výslednou známku 8,24 bodu a získal tak oprávnění působit v plemenné knize ČT. Hřebec Ortega TN předveden nebyl. Vítězem 70denního testu hřebců se stal ryzák **Poker Love P** (Poker de Mariposa TN x Krunch De Breve). Od pětičlenné komise obdržel vysokou známku 8,58 za skokové schopnosti. Hřebec absolvoval klasický 70denní staniční test. Během konání testu jsou hřebci

připravováni staničními jezdci na závěrečnou zkoušku a na jejich přípravu dohlíží vedoucí výcviku. Poker Love P byl během testu hodnocen známkou 8,6 za vnitřní vlastnosti – temperament, charakter, schopnost podat výkon, známkou 8,7 za výcvik a 9,5 za jezditelnost. Hřebec z chovu Pegasus Stables bude v příštím roce působit v plemenitbě prostřednictvím inseminace čerstvým spermatem v ZH Písek. Čtyřletý holštýnský hřebec **Barbarossa LB** (Balou du Rouet x Colman) z chovu a majetku Ing. Ladislava Krulicha stabilně předváděl své kvality v soutěžích KMK. Komisaře zaujal při červnové kvalifikaci na Ptýrově, kdy suverénně zvítězil ve své kategorii. I nyní

Barbarossa LB

Codarco

Delacroix

Night or Day

Poker Love – vítěz 70denního testu ČT

Poker Love

v Písku ukázal výborné skokové schopnosti hodnocené známkou 9,13 a dobře byl hodnocen i za prostorný uvolněný klus 8,53 a kvalitní cval 8,51.

Jako čtyřletý drezurní hřebec byl ve sportovním testu předveden oldenburský **Zack Me Blue** (Zenon VDL x Florencio I). V letošním roce absolvoval za RDS Stables 20 startů v úlohách stupně Z a v úlohách pro mladé koně (4Ú/Z), kde sedmkrát zvítězil a osmkrát byl hodnocen na druhém místě. V závěrečné zkoušce sportovního testu byl komisí hodnocen nejlépe za cval známkou 8,68 a od zkušebního jezdce Václava Horkého získal známku 9,5 za jezditelnost.

Ve sportovním testu byl rovněž předveden holštýnský hřebec **2717 Codarco** (Cornet Obolensky x Darco) z chovu Ing. Jiřího Mayera z Ohrazenic. Šestiletého hnědáka prezentuje jezdčynie Kamila Fyrbach Kupcová v soutěžích stupně S* a na stejné výšce byl postaven i zkušební parkur. Hřebec předváděný jezdcem Matějem Kotalíkem byl hodnocen známkou 8,68 za skokové schopnosti a známkou 8,24 za styl a techniku skoku. Zkušební jezdec hodnotil jezditelnost známkou 9,2 bodu. Výsledná známka za zkoušku byla 8,37 bodu.

Zack Me Blue

Mezi staršími hřebci byl komisí posouzen i strakatý hřebec plemene KWPN **Night or Day** (Negro x Samber) a získal tak oprávnění působit v plemenitbě i pro plemennou knihu ČT. Příští rok mohou majitelé výše uvedené hřebce využít v plemenitbě. Pouze připomínáme, že tříletí hřebci, kteří absolvovali 70denní sportovní test v rámci domácí přípravy, mají výběr časově omezený na následující dva roky a musí jej potvrdit absolvováním sportovní testace v rámci KMK. Gratulujeme všem majitelům, jezdčům i trenérům, kteří koně připravovali, protože úroveň přípravy byla velmi vysoká a testační jezdec Václav Horký si velmi pochvaloval jezditelnost hřebců a dobrou úroveň jejich výcviku. Kompletní protokoly a hodnocení hřebců naleznete na stránkách www.ceskyteplokrevnik.cz

Text a foto: Veronika Konvalinková

Kompletní fotogalerie

NÁRODNÍ HŘEBČÍN SE HUBERTOVOU JÍZDOU ROZLOUČIL S LETOŠNÍ JEZDECKOU SEZONOU

Druhá říjnová sobota patřila v Kladrubech nad Labem tradiční Hubertově jízdě pro zaměstnance Národního hřebčína Kladruby nad Labem. Projížďku podzimní kladrubskou krajinou absolvovalo třináct kočárů, jeden výletní vůz a 21 jezdců rozdělených do tří lotů, které vedli zkušení masteři. První lot vedl ředitel kladrubského hřebčína Jiří Machek v sedle klisny slovenského teplokrevníka Sagira-K, druhý lot Jakub Hlávka v sedle českého teplokrevníka Lucero-K, třetí lot Jan Holec v sedle starokladrubského koně Generalissimus Filomena III-4 a kočárový lot Jiří Nesvačil ml. I v letošním roce byla jedním z hostů Hubertovy jízdy ředitelka Zemského hřebčince Písek Hana Stránská,

kteřá ji absolvovala v sedle českého teplokrevníka Quido-K.

Trasa Hubertovy jízdy měřila přibližně 21 kilometrů a koně překonali téměř 80 přírodních skoků. Jednou z překážek byl již tradičně atraktivní průjezd Kurkovým jezírkem. Následovalo halali na kladrubském závodisti, kde se podařilo chytit liščí ocas ředitelce Zemského hřebčince Písek Haně Stránské, Barboře Květoňové, Alici Novákové a řediteli Národního hřebčína Kladruby nad Labem Jiřímu Machkovi. Hubertova jízda byla zakončena v Císařském hostinci slavnostní večeří a taneční zábavou.

Mgr. Kristina Chaloupková, Národní hřebčín Kladruby nad Labem

CONNEMARA PONY NA MISTROVSTVÍ ČR VE ZDUCHOVICÍCH

Na letošním mistrovství České republiky v kategorii pony se nám představilo sedm čistých connemara pony a tři connemara part bred pony. Devět poníků se předvedlo ve skokové části a jeden connemara pony v drezurní části. Jednalo se o klisnu Kylebrack Milly (po Kilmore Diamond z Moneen Lady) s Nicol Jessicou Stříškovou, své úlohy zajely nad 62 % a obsadily krásné třinácté místo.

V kategorii jezdců 14–16 let skoky na pony B se nám představili dva zástupci connemara pony. Nejlepší výsledek zajela Eliška Perlíková na connemara klisně Coolagh April (po Banks Timber z Heather Smoke). Zvládly všechny tři kola bez trestných bodů a rovněž nechybovaly v rozeskakování a dojely v druhém nejrychlejším čase. Z MČR si tak odvezly krásné stříbrné místo. Druhým connemara pony byl Kinamara Kinnitty Rebel (po Crosskeys Rebel z Moom Beam) s Anežkou Novotnou, bohužel této dvojici se nevydařilo první kolo, kde si připsali 12 trestných bodů, ale výborný výkon předvedli v třetím, nejtěžším kole na výšce 110 cm, které dokončili bez trestných bodů a obsadili konečnou třináctou příčku. V této kategorii soutěžil i Dark Star (po Diamant 424 z Pomněnky), part bred connemara s Annou Málkovou, tato dvojice skončila na desátém místě.

V nižší věkové kategorii jezdců 11–13 let na pony B startovali dva potomci connemara hřebce Diamant 424. Klisna Tracy (po Diamant 424 z Trinity) s Lindou Veselou obsadily krásné šesté místo s čtyřmi trestnými body po třech kolech, druhou byla klisna Tiffany (po Diamant 424 z Trinity) s Nelou Tomečkovou, které dokončily MČR na dvacátém místě.

V soutěži družstev se představili čtyři connemara pony ve dvou východočeských družstvech. Obě kola zajeli bez trestných bodů connemara hřebci Knockbridge Joey (po Fear An Tí z Gortbrack Lady) s Polou Novotnou a Penancing Brook Bailys (po Boy George z Penancing Brook Pandora) s Anežkou Novotnou. Nela Koblrová s Urielou Melody (po Ares z Utopie Melody) zapsaly 8 trestných bodů, stejně jako Natalie Vítková s Derrylough Daisy (po Dunloughan Troy z Der-

rylough Ruby). Východočeské družstvo 1 ve složení Anežka Novotná s Penancing Brook Bailys, Nela Koblrová s Urielou Melody, Natalie Vítková s Derrylough Daisy doplněné Nikol Hlavatou si domu odvezlo medaile za třetí místo.

*MUDr. Kristýna Novotná
Foto: Michaela Křížková*

Eliška Perlíková

Kinamara Kinnitty Rebel a Anežka Novotná

Knockbridge Joey a Pola Novotná

Penancing Brook Bailys a Anežka Novotná

Uriela Melody s Nelou Koblrovou.

POHÁR CHOVATELŮ A VYSTAVOVATELŮ SCHSHP 2023

CHP je seriálová soutěž pro chovatele, majitele a vystavovatele shetlandských pony.

Hodnocení jsou SHP v typu standard a v typu mini s PP, řádně registrovaní v ČR. Výjimku tvoří hříbata pod matkou (ročník 2023), která musí být zapsána pod matkou do osmi měsíců věku. Chovatelský pohár SCHSHP 2022 se koná pod záštitou Svazu chovatelů shetlandských pony a Rady plemenné knihy Svazu chovatelů shetlandských pony. Body z jednotlivých kol se sčítají. Po ukončení výstavní sezony se body sečtou a vyhodnotí se výsledky. Za sečtení a vyhodnocení zodpovídá L. Kočovská.

Vyhodnocení sedmého ročníku Poháru chovatelů a vystavovatelů a slavnostní předání cen a pamětních certifikátů proběhlo na členské schůzi Svazu chovatelů Shetland pony. Za pěkné ceny děkujeme Asociaci svazů chovatelů koní České republiky. Ještě jednou gratulujeme všem výhercům a doufáme, že i v roce 2024 se v hojném počtu zapojíte do výstavních a dalších chovatelských akcí SCHSHP. Podrobné propozice a výsledky minulých ročníků najdete na svazových stránkách <https://www.schshp.cz/>

Výsledky poháru chovatelů a vystavovatelů SCHSHP v roce 2023:

- Výstavně nejúspěšnější hříbět Shetland pony v sezoně 2023**
V typu mini: **Bludička Týnecká**, majitel a chovatel: Tereza Kateřina Králová
V typu standard: **Fanfán z Kujav**, majitel a chovatel: Rudolf Žimulák
- Výstavně nejúspěšnější ročník Shetland pony v sezoně 2023**
V typu mini: **Brusinka Gwin K**, majitel: Aleš Zábřeh, chovatel: Vladimíra Kyselá
V typu standard: **Smurf Aloe Mystery**, majitel: Hana Šimíčková, chovatel: Simona Tichá
- Výstavně nejúspěšnější dvouletý Shetland pony v sezoně 2023**
V typu mini: **Isabel z Kujav**, majitel: majitel: Eva Kadeřávková, chovatel: Rudolf Žimulák
V typu standard: **Ilex of Kadov**, majitel: Eva Kadeřávková, chovatel: Lucie Kočovská
- Výstavně nejúspěšnější tříletá klisna Shetland pony v sezoně 2023**
V typu mini: **Alpinhorse Toffifee**, majitel: Eva Kadeřávková, chovatel: Petra Březinová
V typu standard: **Unity Universe**, majitel a chovatel: Jana Ondřejová
- Výstavně nejúspěšnější čtyřletá a starší klisna Shetland pony v sezoně 2023**
V typu mini: **Iberka of Kadov**, majitel: Eva Vrzalová, chovatel: Lucie Kočovská
V typu standard: **Marieke v. d. Hogedijk**, majitel: Jana Odvršová, chovatel: NL
- Výstavně nejúspěšnější tříletý hřebec Shetland pony v sezoně 2023**
V typu mini: **Springli K**, majitel: Eva Kadeřávková, chovatel: Vladimíra Kyselá
V typu standard: **Kadov Inch**, majitel: Jana Benešová, chovatel: Lucie Kočovská
- Výstavně nejúspěšnější čtyřletý a starší hřebec Shetland pony v sezoně 2023**
V typu mini: **Substeressen Snow Icarus**, majitel: Jana Křivohlávková, chovatel: D
V typu standard: **Phantom Czenkow**, majitel a chovatel: Jana Mazancová
- Výstavně nejúspěšnější tříletý a starší valach Shetland pony v sezoně 2023**
V typu mini: **Halstock Charlie Chaplin**, majitel: Jiřina Jurková, chovatel: GB
V typu standard:

Tymen v. d. Sluissesteeg, majitel: Jana Mazancová, chovatel: NL
Proxi, majitel: Jana Odvršová, chovatel: Jiří Purš

- Nejúspěšnější chovatel Shetland pony ve výstavní sezoně 2023**
Vladimíra Kyselá
- Nejúspěšnější majitel Shetland pony ve výstavní sezoně 2023**
Vladimíra Kyselá
- Nejlépe hodnocená klisna centrálních svodů SHP 2023**
Unity Universe, majitel a chovatel: Jana Ondřejová
- Nejlépe hodnocená tříletá klisna českého chovu – hodnocená na centrálním svodu SHP 2023**
Unity Universe, majitel a chovatel: Jana Ondřejová
- Nejlépe hodnocený valach centrálních svodů SHP 2023**
neobsazeno
- Nejlépe hodnocený hřebec licencí SHP 2023**
Kadov Barley, majitel a chovatel: Lucie Kočovská
- Nejlépe hodnocený pony při zkouškách výkonnosti SHP 2023**
Superstar of Kadov, majitel a chovatel: Lucie Kočovská
Alpinhorse Toffifee, majitel: Eva Kadeřávková, chovatel: Petra Březinová
- Skokan roku – nejvyužívanější plemeník SHP 2023**
Edern Gvion, majitel: Vladimíra Kyselá, chovatel: GB
- Nejúspěšnější SHP pro Mladé vystavovatele 2023**
Wiky Domino, majitel: Renáta Kozubová, chovatel: Petra Šárochová
- Nejúspěšnější Lead Rein SHP 2023**
Amor of Magic Star, majitel a chovatel: Jana Horáčková
- Nejúspěšnější First Ridden SHP 2023**
Gola, majitel: majitel: Asined-b, chovatel: Jana Mušková
Tymen v. d. Sluissesteeg, majitel: Jana Mazancová, chovatel: NL
- Nejúspěšnější Open Ridden SHP 2023**
Sunrise of Kadov, majitel: Jana Ondřejová, chovatel: Lucie Kočovská
- Nejúspěšnější Driving SHP 2023**
Čtyřspřeží (Gola, Gety, Phar Lap Domino, Amálka z Malého údolí), majitel: Asined-b
- Nejúspěšnější dostihový SHP 2023**
Lentilka Unicorn, majitel a chovatel: Vendula Hořínková
Nejvíce bodů v chovatelském poháru získal plemenný hřebec Phantom Czenkow chovatelky a majitelky Jany Mazancové.
Lucie Kočovská, DiS.
Foto: Věra Marková

Phantom Czenkow

OHLÉDNUTÍ ZA CHOVATELSKÝMI AKCEMI SHETLAND PONY V ROCE 2023

Licentace hřebců SHP v roce 2023

První licentace hřebců plemene Shetland pony a zároveň první letošní chovatelská akce pro toto plemeno se konala v krásném prostředí Zemského hřebčince v Písku. Licentace SHP byla zařazena do programu předvýběru hřebců ostatních plemen. Konala se v neděli 26. 2. 2023 a hodnoceno bylo pět hřebců. Pět splnilo podmínky pro zařazení do chovu. Schválení a zapsání do PK byli čtyři.

Druhá licentace hřebců SHP proběhla na výstavě pony v Ostravě. Tam byli představeni čtyři hřebci. Tři splnili podmínky pro zařazení do chovu.

Třetí licentace se uskutečnila v rámci NŠ v Zábřehu na Moravě. Tam byli přihlášení tři hřebci a všichni byli zařazení do chovu.

Celkem bylo v roce 2023 zařazeno do PK SHP deset plemenných hřebců.

Výsledky hodnocení hřebců v roce 2023

Jméno hřebce	KVH	KVP	OH	OHol	Užitkový typ	Stavba těla	Končetiny	Mech. pohybu	Celková známka	Místo konání
					Koeficient 0,30	Koeficient 0,25	Koeficient 0,20	Koeficient 0,25		
Kadov Barley	90	102	132	15	9	8,5	8,5	8	8,15	Písek
Kadov Oat	93	104	141	16	8	7,5	8	8,5	8	Písek
Cardi Cracker	86	95	123	12,5	7,5	8,5	8	7,5	7,85	Zábřeh
Springli K.	82	94	126	13	8	7,5	7,5	8	7,8	Ostrava
Alpinhorse Salazar Slytherin	85	92	126	14	8	8	6	7,5	7,5	Písek
Gambi ze Zubří	80	91	118	12,5	8	8	8	6	7,5	Ostrava
Tormax Drago	100	110	149	16	8	7	7,5	7	7,4	Ostrava
Coffee & Milk v.Berja	82	91	125	13	7,5	7,5	7	7	7,28	Zábřeh
Kadov Inch	92	102	145	15	7	8	7,5	6,5	7,23	Písek
Plamp Eitan	93	104	135	15,5	7	7	6,5	8	7,15	Písek
Halstock Jackson	86	94	120	13,5	6,5	7,5	7,5	7	7,08	Zábřeh
Indy ze Zaváté samoty	86	96	126	12,5	7	7,5	6,5	4	6,3	Ostrava

Předvýběry mladých hřebců SHP

V roce 2023 byli přihlášení celkem čtyři mladí hřebci na hodnocení exteriéru, a to na dvou chovatelských akcích.

Do předvýběru Písku nebyl přihlášen žádný mladý hřebec

Na akci ZV ve Velké Bystřici byli hodnoceni tři mladí hřebci.

V Ostravě byl přihlášen jeden. Míry a podrobné hodnocení mladých hřebců najdete v tabulce níže.

Podrobné hodnocení mladých hřebců v roce 2023

Jméno hřebce	KVH	KVP	OH	OHol	Užitkový typ	Stavba těla	Končetiny	Mech. pohybu	Celková známka	Doporučení
Cardi Cracker	87	95	123	13	8	8	8	7,5	7,9	Ano
Halstock Jackson	87	95	115	13,5	7,5	8	8	7,5	7,7	Ano
Murphy	82	91	116	12,5	7,5	7,5	7,5	6,5	7,3	Ano
Ilex of Kadov	88	99	123	13	7	7	7,5	6,5	7	Ne

Hodnocení valachů SHP

V roce 2023 nebyl přihlášen žádný valach k hodnocení exteriéru.

Superstar of Kadov, nejlépe hodnocená na ZV. Foto: Lucie Kočovská

Unity Universe, nejlépe hodnocená klisna svodu. Foto: Klára Brúnová

Centrální svody klisen SHP v roce 2023

V roce 2023 se konalo pět centrálních svodů klisen. První centrální svod proběhl 6. 4. 2023 v Kadově. Svodu se zúčastnilo pět klisen Shetland pony.

Druhý centrální svod byl 11. 5. 2023 ve Velké Bystřici při ZV SHP. Zde bylo zapsáno osm klisen.

Třetí termín centrálního svodu klisen byl vypsan při příležitosti

konání Výstavy Shetland pony v Ostravě. Tam bylo hodnoceno pět klisen.

Další centrální svod proběhl při výstavě pony v Plasích, kde byly zapsané čtyři klisny.

Na NŠ v Zábřehu tři klisny.

Do HPK SHP bylo zapsáno patnáct klisen, do PK SHP sedm klisen a jedna do PPK SHP.

Výsledky centrálních svodů klisen SHP v roce 2023

Jméno klisny	KVH	KVP	OH	OHol	Užitkový typ	Stavba těla	Končetiny	Mech. pohybu	Celková známka	Zař. klisny	Místo konání
					Koef. 0,30	Koef. 0,25	Koef. 0,20	Koef. 0,25			
Unity Universe	99	110	141	14,5	9	9	8	8	8,6	HPK	Ostrava
Applause's April	85	98	120	12	9	8,5	7	7,5	8,1	HPK	Kadov
Marieke v. d. Hogedijk	96	110	149	14,5	8,5	7,5	7,5	8	7,9	HPK	Bystřice
Kinkell Gaena	100	110	140	15	8,5	8	7,5	7,5	7,9	HPK	Bystřice
Ultimate White Domino	95	102	126	14	7,5	8,5	7,5	7,5	7,75	HPK	Plasy
Kadov Anemone	102	110	142	15,5	8,5	8	7	7	7,7	HPK	Kadov
Alpinhorse Toffifee	80	90	125	12	8	8	7,5	7	7,7	HPK	Ostrava
Lille Rosendals Cassandra	102	111	138	15	8	7,5	7,5	7,5	7,66	HPK	Plasy
Chwispa Bella Rose	83	92	125	13	9	7,5	7,5	7	7,6	HPK	Kadov
Mika v. Stal Epona	76	87	125	11	8,5	8	8	5,5	7,54	HPK	Zábřeh
Brygarth Marie	81	91	110	13	7	7,5	8	7,5	7,5	HPK	Bystřice
Rozmarýnka	84	91	117	12	8	7,5	6	8	7,48	HPK	Zábřeh
Golden Rose v. den Uitweg	102	113	140	15	7	7,5	7	7,5	7,3	HPK	Bystřice
Jenthe v. Stal van Aschberg	101	112	150	15	7	7,5	7	7,5	7,3	HPK	Bystřice
Kelda od Brygarth	78	88	117	12	7,5	7,5	7,5	6	7,1	HPK	Bystřice
Smurf Emmy	84	92	115	12,5	7	7,5	7	6,5	7	PK	Ostrava
Hools Essie	100	108	146	15	7	7	6,5	7	6,96	PK	Plasy
Plamp Julie	92	103	147	15,5	7,5	6,5	7	6,5	6,9	PK	Kadov
Kadov Aquabella	100,5	110	138	15	7	6,5	6,5	7	6,78	PK	Plasy
Claudia v.'t Schut	81	89	101	12	6	7,5	7	6,5	6,7	PK	Zábřeh
Lentilka Unicorn	97	106	128	14	6,5	7	7	6,5	6,7	PK	Bystřice
Jahzara v. Stal Molenzicht	85	93	120	12	6	7	7	7	6,7	PK	Ostrava
Freya of Kennbery	101	109	139	15,5	5,5	6	5	7,5	6	PPK	Kadov

Zkoušky výkonnosti SHP v roce 2023

V roce 2023 byly vypsané tři termíny pro konání zkoušek výkonnosti Shetland pony. První termín ZV byl 11. 5. 2023 ve Velké Bystřici, kde bylo přihláшено pět koní. Druhý termín pro ZV byl vypsan v Pla-

sích při konání regionální výstavy Shetland pony, tam absolvovaly ZV čtyři klisny. Třetí termín ZV byl na NŠ v Zábřehu na Moravě. Na NŠ absolvovaly ZV čtyři klisny SHP. V roce 2023 celkem absolvovalo ZV 13 klisen SHP.

Hodnocení zkoušek výkonnosti:**Výsledky zkoušek výkonnosti SHP v roce 2023**

Jméno koně	Mechanika pohybu	Schopnost a ochota 0,5	Připravenost 0,2	Výsledná známka	Typ ZV	Místo konání
Superstar of Kadov	8,25	7,9	9	8,2	pod sedlem	Plasy
Alpinhorse Toffifee	7	9	8	8,2	V zápřeži	Zábřeh
Ultimate White Domino	7,75	8,1	8,5	8,1	kombinovaná	Plasy
Unity Universe	7,75	8,33	7,5	7,99	V zápřeži	Zábřeh
Bergenia of Kadov	7,75	8,1	8	7,98	kombinovaná	Plasy
Kelda od Brygarth	6	9	8	7,9	kombinovaná	Bystřice
Guinevra z Aslanu	7,25	8	7	7,58	kombinovaná	Zábřeh
Golden Rose v. den Uitweg	8	7	8	7,5	kombinovaná	Bystřice
Timmy Drago	7	8	7	7,5	kombinovaná	Bystřice
Lentilka Unicorn	6	8	7	7,2	kombinovaná	Bystřice
Kadov Anemone	7,25	7,2	7	7,18	pod sedlem	Plasy
Claudia v. 't Schut	6,5	7,16	7,5	7,03	V zápřeži	Zábřeh
Kinkell Gaena	6	8	6	7	kombinovaná	Bystřice

Alpinhorse Toffifee, nejlépe hodnocená na ZV

Kadov Barley, nejlépe hodnocený na licencaci. Foto: T. K. Králová

Lucie Kočovská, DiS.

UKONČENÍ 60DENNÍHO TESTU CHLADNOKREVŇNÝCH HŘEBCŮ V TLUMAČOVĚ

Úterní ráno 21. 11. 2023 v tlumačovském hřebčinci začínalo o poznání jinak než obvykle. Příprava na závěrečný den 60denního testu chladnokrevných hřebců finišovala, ale žádná nervozita na zaměstnancích ani na vedení nebyla znát. Ve stáji probíhala poslední úprava s každodenní rutinou hlavních aktérů dnešního dne. Kartáče stíraly poslední zbytky prachu, hřebeny česaly krásné žíně hřebců a kopyta se leskla nátěrem... Výstupní kontrola mohla konstatovat, že takhle by to mohlo být.

Mezitím se v prostorách kanceláří doladovaly poslední organizační detaily a poté se mohlo jít na to. Ředitel Ondřej Mamica přivítal chovatele a ostatní přítomné, kterých se nesešlo málo, a seznámil je s programem celého dne.

Začínalo se měřením, popisováním a vážením koní. A samozřejmě i focením hřebců, které během dne zajišťovala, jak je již dobrým zvykem, paní Havlíčková. Její fotografie si můžete prohlédnout na stránkách hřebčince.

Následující distanční jízda prověřila fyzickou připravenost hřebců. Náročná trať rozmoklým terénem lesních cest byla opravdovým testem připravenosti a ochoty koní k práci. Po příjezdu do areálu hřebčince se ihned hodnotila ovladatelnost v páru, kterou zvládli všichni velmi dobře.

Po krátké přestávce, při níž povrchy kolbišť nečekaně zkroutil déšť, se pokračovalo hodnocením pohybu v kroku a klusu v jednospreží. I tuto disciplínu absolvovali všichni z hodnocených hřebců bez sebemenšího problému. Závěrečná zkouška v tahu potvrdila výkonnostně pohodový den. Sáně nedělaly problém žádnému koni a zastavování a následné přepřahání jako by byla každodenní rutinou.

Následovala krátká pauza na sečtení výsledků jednotlivých hodnocení, která se skládají z následujícího:

- A Typ a pohlavní výraz
- B Tělesné znaky
- C Výkonnost
- 1 Výcvik
- 2 Distanční jízda
- 3 Ovladatelnost v páru
- 4a Pohyb – krok
- 4b Pohyb – klus
- 5 Zkouška v tahu

Po sečtení všech těchto hodnot se stal celkovým vítězem Markon II z Košařisk.

Výsledky testu.

1. 64/52 Markon z Košařisk, ČMB, nar. 22. 4. 2021, O: 1435 Markon, M: 44/374 Karina 8,67b
2. 18/741 Palmer, ČMB, nar. 10. 5. 2021, O: 2579 Paladin, M: 18/130 Vanesa 8,61b
3. 52/970 Maxim, ČMB, nar. 29. 4. 2021, O: 2329 Markus, M: 61/588 Lucka 8,35b
4. 64/048 Bob, SN, nar. 20. 5. 2021, O: 2691 Růfy, M: 68/966 Berta 8,20b
5. 60/926 Sumír Praksický, ČMB, nar. 19. 2. 2021, O: 1586 Santys, M: 60/803 Barma 8,16b
6. 60/926 Bron, ČMB, nar. 3. 4. 2021, O: 1954 Brisul, M: 5/905 Rona 8,07b

Všichni hřebci úspěšně dokončili 60denní test a kromě 60/926 Bron byli zařazeni do PK jako plemenci. Hřebec 60/926 Bron nebyl zařazen do chovu pro nesplnění chovného cíle a standardu plemene.

Vyhlášením výsledků skončil 60denní test chladnokrevných hřebců v Tlumačově. K jeho zdárnému a pohodovému průběhu přispělo více faktorů. Mezi ty nejdůležitější a nejviditelnější patřila připravenost koní. Už při výběru do testu v hřebčinci Písek byla vidět kvalitní příprava na zkoušky, třebaže se vybral pouze jeden hřebec ČMB. Poděkování patří všem, kdo se o to zasloužili. Z Krevlického dvora se dostal do testu po přeměření jeden hřebec ČMB, který velmi úspěšně absolvoval zkoušky v Rosicích. Jednoho hřebce SN a ČMB z hřebčince Tlumačova a jednoho soukromého ČMB vybrala komise na výběru v Tlumačově. I zde byla velmi dobrá připravenost koní na zkoušky. Na kontrolní dny se potvrdila a závěrečný test podtrhl velmi dobrou přípravu hřebců.

Poděkování patří všem Tlumačovským, kteří se podíleli na zdárném průběhu dne.

Komise pracovala ve složení předseda Josef Pernička (ČMB), Ing. Josef Holčapek (ČMB), Antonín Konečný (ČMB), Jan Blizňák (SN) a David Janoš (SN).

Rád bych poděkoval přítomným chovatelům a ostatním za účast a všem popřál hodně zdraví a pohody v novém roce.

Josef Pernička

SOUČASNÁ SITUACE VE ŠLECHTĚNÍ ČESKÉHO TEPLOKREVNÍKA

1. Chovný cíl

Cílem šlechtění českého teplokrevníka je ušlechtilý, korektní a lehce jezditelný kůň, který je na základě svého temperamentu, charakteru, prostorné a elastické mechaniky pohybu a pevného zdraví vhodný pro všechny druhy výkonnostního jezdeckého sportu v rámci disciplín FEI a pro volnočasové aktivity.

Dospělý kůň je středního tělesného rámce s dobrými liniemi, bez zjevných a geneticky podmíněných vad a chorob. Zároveň ve šlechtění SCHČT podporuje udržení pevné konstituce a zdraví koní a v neposlední řadě udržujeme významnou vlastnost koní ČT, kterou je dobrý charakter. Stejně tak je kladen důraz na korektní exteriér a fundament a vynikající mechaniku pohybu. Význam produkce koní s výbornou mechanikou pohybu bude nadále stoupat v souvislosti s trendem chovu zahrnujícího i druzurní výkonnost.

2. Chovná populace

K chovné populaci náleží všichni jedinci (hřebci i klisny) zapsaní v plemenné knize českého teplokrevníka. Dále jedinci vyjmenovaných plemen a zemských variant ze zahraničí, kteří byli na základě bodu 5 ŠP do plemenných knih ČT zapsáni. Český teplokrevník je s průměrnými sedmnácti tisíci kusy nejpočetnějším plemenem v ČR. Jedná se tedy o početně dostatečnou základnu pro uplatňování nejmodernějších metod šlechtění. Mírná stagnace a pokles stavů koní plemene ČT, a zároveň prudší pokles zapouštění klisen a produkce hříbat je v souladu se současnou celkovou situací chovu koní v ČR. Ta je dána ekonomickou situací v období současné hospodářské recese i nárůstem počtu koní bez plemenné příslušnosti. Dalším faktorem, který způsobuje pokles stavů koní plemene český teplokrevník, je velmi liberální možnost zápisu do zahraničních plemenných knih přímo na území České republiky. V minulosti byla tato možnost spojená s výrazně vyššími finančními nároky na registraci hříbat či zápis klisen do plemenných knih, toto se ale v současné době smazává a stává mnohem dostupnější a jednodušší než v dobách minulých.

Vývoj počtu koní českého teplokrevníka v letech 2009–2022

Rok	Hřebci	Klisny	Ostatní	Celkem
2009	218	9 821	10 435	20 474
2010	211	10 067	10 884	21 162
2011	193	9 859	10 698	20 750
2012	187	9 959	10 094	20 240
2013	178	10 134	9 786	20 098
2014	178	9 885	9 685	19 748
2015	171	9 405	8 479	18 055
2016	178	9 238	7 972	17 386
2017	176	9 212	8 032	17 426
2018	182	9 092	9 665	18 918
2019	188	9 118	9 678	18 993
2020	198	9 030	7 897	17 125
2021	203	8 988	7 740	16 931
2022	216	9 242	7 309	16 767

Počet hřebců zapsaných v plemenné knize českého teplokrevníka se v posledních letech drží na přibližně stejné úrovni. V posledních letech dochází k nárůstu využívání genetického materiálu ze zahraničí. RPK ČT schvaluje použití inseminačních dávek hřebců působících v zahraničí a tato aktivita je podporována. Sice má za následek menší množství potomstva po jednotlivých hřebcích, nicméně genetický přínos zahraniční krve je neodmyslitelný. Dalším faktorem hovořícím v neprospekch těchto čísel je fakt, že klisny jsou zapouštěny hřebci v rámci PK ČT, ale po narození hříbete je toto zapisováno do zahraničních plemenných knih. Proti této skutečnosti se v demokratickém světě těžko bojuje, a tak jedinou možností je poskytovat chovatelům výborný servis, dostatečnou informovanost a související služby.

Počty plemenných zvířat zařazených do jednotlivých oddílů PK

Oddíl PK	Počet
HPK	3 752
PK I	4 307
PK II	371
PPK	712
PKH	216

2.1 Plemenní hřebci

Jak je patrné z předchozího shrnutí, počty plemenných hřebců se v průběhu posledního desetiletí drží na téměř stejné úrovni. V roce 2022 to byl tedy celkový počet 216 plemenných hřebců zařazených do PKH ČT. V roce 2022 bylo dle statistik získaných z ÚEK v plemenné knize aktivně využíváno 86 plemenných hřebců. Chovatelé mají zájem o evropský genetický materiál, a proto jsme vytvořili seznam inseminačních dávek hřebců ze zahraničí, který usnadní všem chovatelům registraci hříbat v ČR v rámci plemenné knihy českého teplokrevníka. Chovatel tedy může vybírat z již vytvořeného seznamu inseminačních dávek, který nalezne na webu www.ceskyteplokrevnik.cz v sekci Dokumenty. Pokud plánovaný hřebec v seznamu není, lze jednoduše požádat RPK ČT o uznání inseminační dávky hřebce ze zahraničí a po schválení bude takový hřebec pro další roky na seznam zařazen. Úkon zařazení do seznamu inseminačních dávek ani následné využití ID není zpoplatněn. Majitel inseminované klisny zaplatí pouze manipulační poplatek za vystavení připouštěcího lístku, pokud mu nebude vystaven držitelem zahraničního hřebce.

Pro rok 2022 bylo nově zařazeno do PKH devět starších hřebců (Delox, Cayado, Companiero, Dadi – Cellis, Harry P, Przedswit V MT-3/ Silvio G, Quo Vadis, Quadis II a Sassiere)

2.2 Plemenné klisny

Jednou z metod selekce šlechtitelského programu českého teplokrevníka je právě zápis klisen do PK. Posouzením sledovaných znaků u klisen dochází k vyloučení nedostatků ve stavbě těla, mechanice pohybu, dědičně podmíněných genetických vad a chorob, které neodpovídají požadavkům plemene. Hodnocení klisen při zápisu výrazně přispívá ke zlepšení kvality a zdraví chovaných koní. Hodnocení se provádí na určených svodech, chovatelských výstavách, při zkouškách výkonnosti, případně na základě individuální žádosti u chovatele. V roce 2022, stejně jako v roce minulém, bylo možné absolvovat svod na kvalifikačních kolech KMK, čehož chovatelé ve velké míře také využili. Propojení sportovní a chovatelské akce se zdá být elegantním a praktickým řešením. Při zápisu se provádí popis stavby těla a lineární popis, posuzuje se mechanika pohybu (krok, klus na ruce na tvrdém podkladu).

V roce 2022 bylo do plemenné knihy zapsáno celkem 378 klisen, z toho celkem 147 jich po absolvování zkoušek výkonnosti splnilo podmínku zápisu do hlavního oddílu PK.

3. Seleční systém

Selekce se provádí na základě informací a výsledků hodnocení.

Hřebčinci a hřebci jsou selektováni:

- při registraci hříbat
- při přehlídkách hříbat pod matkou
- při výběru do testační odchovy
- při bonitacích v testačních odchovných
- při základních zkouškách výkonnosti
- při 70denním testu
- při hodnocení KMK a vlastní sportovní výkonnosti
- při předvýběrech a výběrech hřebců do plemenitby
- na základě informací o potomstvu
- na základě zdravotního stavu hřebce a jeho potomstva

Klisny jsou selektovány:

- při registraci hříbat
- při přehlídkách hříbat pod matkou
- při zápisu do PK
- při výkonnostních zkouškách
- při přehlídkách tříletých klisen
- při hodnocení KMK a vlastní sportovní výkonnosti

- při přeřazování do vyšších oddílů PK
- na základě informací o potomstvu

3.1 Registrace hříbat

Označení potomstva hřebců a klisen zapsaných do PK ČT se při registraci provádí pod matkou před odstavem, a to aplikací elektronického identifikátoru na levou stranu šíje a volitelným výžehem do levého stehna, odpovídajícím Řádu výžehů ČT.

V roce 2022 bylo do PK ČT registrováno 254 klisniček a 248 hřebečků.

3.2 Přehlídky hříbat

Na celostátní přehlídce hříbat bylo v roce 2022 předvedeno 13 hřebečků a 17 klisniček. Celková účast byla v roce 2022 nadprůměrná a kvalita vystavovaných hříbat stoupá.

3.3 Testační odchovy

V roce 2022 fungovaly pro plemennou knihu českého teplokrevníka pouze tři odchovy – TO Nový Dvůr v rámci Zemského hřebčince Písek, TO Buňov v rámci Zemského hřebčince Tlumačov a TO Měnik v rámci ŠCHK Kubišta, s. r. o. Ve všech třech odchovných proběhla jarní i podzimní třídění a ve všech třech odchovných absolvoval tříletý ročník ZZV hřebců dle zkušebního řádu pro PK ČT.

Testaci a hodnocení organizuje oprávněná organizace provozující testační odchovy. Vybíráni mohou být jen hřebečci ČT s oboustranně prokazatelným původem do 4. generace předků splňující růstový standard, bez zásadních exteriérových vad. Hřebečci se naskladňují do 31. října ve stáří 5–9 měsíců. Do testační odchovy musí být vybráno minimálně deset hřebečků plemene ČT jednoho ročníku, aby mohl být test zahájen.

3.4 Zkoušky výkonnosti tříletých klisen

Kromě potěšujícího zvyšování početních stavů koní v České republice dochází vlivem zahraničních registrací ke snižování chovné základny českého teplokrevníka. Uznané chovatelské sdružení (ASCHK) ve spolupráci se spolkem Český teplokrevník, z. s., systematicky pracují na podpoře chovu koní českého původu. Celkově bylo v ústřední evidenci koní zapsáno 239 klisen narozených v roce 2019 a zapsaných do plemenné knihy českého teplokrevníka. Pro spolek Český teplokrevník, z. s., je potěšující vzestupný trend účasti klisen na zkouškách výkonnosti. V roce 2022 se zkoušek účastnilo celkem 157 klisen z ročníku 2019, z toho 101 klisen přišlo k plemenné knize ČT.

3.5 70denní test hřebců

Hřebci absolvovali výcvik bez problémů a všichni úspěšně zakončili test zkouškou výkonnosti. Rada plemenné knihy ČT ustanovila, že v příštích letech budou hřebci pro zvýšení objektivitu při závěrečné zkoušce předváděni jedním testačním jezdcem. Hodnocení hřebců při 70denním testu a při udělování výběru do plemenitby je prozatím pro kontrolu dědičnosti problematické z důvodu malého rozsahu dat.

3.6 Kritéria mladých koní

Kritérium mladých koní (KMK) bylo od prvopočátku zavedeno jako testování užitkových vlastností mladých koní (= kontrola vlastní výkonnosti) a bylo určeno pro hřebce a klisny ČT a ostatních plemenných knih vyjmenovaných v řádu PK. KMK mají více než dvacetiletou tradici, a tudíž poměrně dostatek dat pro kontrolu dědičnosti. V průběhu sportovní sezony se testují užitkové vlastnosti vybraných mladých plemenných koní ve vyšším stupni kontroly užitkovosti, s využitím výsledků pro kontrolu dědičnosti.

4. Akcelerační program

Akcelerační program je charakterizován ve šlechtitelském programu českého teplokrevníka. Zde je uvedeno, že cílem programu je urychlit selekční práci v chovu sportovních koní. Je snahou vytvořit tzv. plemenné jádro s prokázanou sportovní výkonností a kvalitním rodokmenem. SČT tím usiluje o vytvoření takových podmínek pro své členy, aby mohly být provedené klisny zapouštěny prověřenými hřebci.

Zhodnocení AP ČT je jednoznačně kladné. Záměr vytvoření plemenného jádra se zdařil. V SČT proběhla rozsáhlá diskuse na téma počtu koní zařazených do AP ve smyslu přílišné šířky plemenného jádra a potřeby zpřísnit podmínky pro zařazení koní do AP. Při změnách v Řádu PK a v ŠP došlo k úpravám pravidel a dnes je možno říci že AP je dobrým nástrojem šlechtění ČT.

5. Vyhodnocení odhadu plemenné hodnoty

Skoková výkonnost koní se neustále zvyšuje. Aby bylo možné udržet konkurenceschopnost českého chovu sportovních koní se zahraničními svazy produkujícími sportovní koně, je potřeba vybírat pro plemenitbu pouze geneticky nejlepší jedince. Nejlepší lineární nevychýlená předpověď (Best Linear Unbiased Prediction = BLUP)

je nepoužívanějším modelem pro předpověď plemenných hodnot. Při předpovědi plemenných hodnot pomocí metody BLUP – Animal model není přihlíženo k vlastní užitkovosti, užitkovosti potomstva či užitkových vlastností předků odděleně, ale informace o všech zdrojích informací jsou zpracovávány současně, což vede ke zpřesnění předpovědi plemenných hodnot všech jedinců.

V databázi skokových výsledků od roku 1996 do 2022 je pro výpočet plemenných hodnot zahrnuto téměř 26 tisíc koní. Každý kůň může mít zaznamenanou jednu nebo více soutěží během několika let. V sestaveném rodokmenu jednotlivých koní se dohromady nachází 97 tisíc koní (čtyři generace předků). Ve skokové databázi je zaznamenáno velké množství plemen koní, konkrétně 157. Vliv plemene je ve výpočtech plemenných hodnot ošetřen v rodokmenu koní. Na grafu 1 jsou znázorněna nejpočetnější plemena zastoupená ve skokové databázi, jimiž jsou český teplokrevník (50,6 %), slovenský teplokrevník (7,4 %), holštýnský kůň (4,3 %), KWPN (4 %), oldenburský kůň (2,5 %), hannoverský kůň (2,3 %), belgický teplokrevník (1,5 %) a ostatní plemena.

Od roku 2020 je pro všechny sportovní plemenné knihy v ČR použito nové vyhodnocení plemenných hodnot – skokových indexů. Výkonnost je rozdělena do dvou obtížností – základní a vyšší. Základní obtížnost zahrnuje soutěže 90–120 cm, vyšší obtížnost zahrnuje soutěže 125–150 cm. Byla použita aktuálnější modelová rovnice pro výpočet skokových indexů, na základě které byly vypočteny nové genetické parametry. Bylo zjištěno, že na základní obtížnosti je koeficient dědivosti (h²) roven 0,07, ale u vyšších obtížností je h² roven 0,11. Vliv jednotlivých efektů na získaný počet trestných bodů koně v soutěži je různý. Genetické schopnosti koní, které se dědí po rodičích, se na dosaženém výsledku v soutěži podílejí ze 7 % (základní úroveň) až ze 11 % (vyšší úroveň). Trvalé prostředí koně, které v sobě zahrnuje zejména trénink, výživu a péči o koně, se podílí z 8 % (vyšší úroveň). Celkový vliv koně na jeho výkonnost je součtem jeho genetických schopností a toho, jak je připraven. Celkový vliv je od 13 do 19 %. Člověk se projevuje nejen jako jezdec, ale rovněž i přípravou koně. To znamená, že jezdec v součtu s trvalým prostředím koně ovlivňuje výkon koně až z 18 % (vyšší úroveň). Soutěž je rovněž velmi významný náhodný efekt a zahrnuje mnoho důležitých faktorů jako např. počet koní v soutěži, konkrétní obtížnostní stupeň a technická náročnost parkuru, místo konání soutěže, koně si jsou navzájem vrstevníky, počasí během soutěže a v neposlední řadě i povrch kolbiště (tráva, písek) a upravenost povrchu během soutěže. Celkově se na výsledku může podílet až z 12 %, jak u nízkých, tak i vysokých soutěží. V součtu se náhodné efekty na výsledku koně podílejí od 30 do 41 %, a proto projev na parkuru nelze brát jako hlavní kritérium pro výběr plemenů do plemenitby. Konkrétně u skokových vlastností je pro chov potřeba skutečně využívat hodnocení pomocí skokových indexů, díky kterým je možné zjistit, zda daný plemeník bude mít genetický potenciál pro nejvyšší parkurové soutěže a zda tento genetický potenciál bude schopný předávat i svému potomstvu.

Genetický trend je křivka znázorňující zlepšení nebo zhoršení skokových vlastností koní v čase. U křivek celé populace (všechna plemena dohromady) i českého teplokrevníka (ČT) je vidět pozitivní stoupající tendence s velmi podobným průběhem. Podobný průběh křivek celé populace a ČT způsobuje skutečnost, že ČT zaujímá z celé populace cca 51 %. Křivky genetického trendu nevyužívanějších zahraničních plemen v ČR (KWPN, BWP, OLDG, HOLŠT, HANN = celkem 15 % z celé populace sportujících koní) byly před 20 lety téměř o 1,5 směrodatné odchylky výše než česká populace. V roce 2016 se téměř všechny křivky sbíhají v rozmezí 120–125 bodů skokového indexu. To je způsobeno

zejména značným dovozem koní zahraničního původu do populace české. Lze tak usuzovat, že z genetického hlediska je rozdíl mezi ČT a jiným zahraničním plemenem dnes již minimální.

6. Zhodnocení šlechtitelského programu a závěr

Šlechtění koní na sportovní výkonnost začíná v ČR nabývat na intenzitě až v posledních letech 20. století. To se týká nejen ČT, ale i ostatních sportovních plemen. Chovatelské produkty náležící plemenné knize českého teplokrevníka začínají pomalu sbírat úspěchy na mezinárodní sportovní scéně, ať již jako koně pro juniorský skokový sport na úrovni ME, či na nejvyšší úrovni v rámci seniorských kategorií. V posledních letech jsme zaznamenali první vlašťovky na chovatelském MS mladých koní v Lanaken a čeští teplokrevníci tam podávali velmi pěkné výkony.

V současnosti je již na stabilní úrovni snaha chovatelů ČT zvýšit sportovní výkonnost importem chovného materiálu zahraničních sportovních plemen z významných evropských chovů. Nynější princip šlechtění českého teplokrevníka byl zahájen v letech 1992–1993. K realizaci chovného cíle slouží čistokrevná plemenitba a korekce (křížení) plemeny povolenými řádem plemenné knihy. Řád plemenné knihy umožňuje používat pro korekci vlastností a stupňování výkonnosti anglického plnokrevníka a poměrně široké spektrum zahraničních plemen šlechtěných na sportovní výkonnost.

Původová skladba stáda klisen je velmi různorodá. Příčinou její variability je skutečnost, že navzdory postupnému rozvoji technické inseminace působilo v uplynulém období v plemenitbě v průměru cca 200 plemeníků. Důsledkem vysokého počtu plemeníků s výběrem k plemenitbě a způsobu plemenitby jsou nízké počty narozených hříbat po jednotlivých hřebcích a v souvislosti s tím nízké počty prověřených potomků. Z důvodu velkého počtu plemeníků používaných v plemenitbě a nízké intenzity selekce je plemeno český teplokrevník dosud typově, původově i výkonnostně málo vyrovnané. Proto je nezbytným chovatelským opatřením postupná genetická konsolidace základního stáda, které může přispět analýza původů chovných klisen z pohledu

TÝRÁNÍ PŘIROZENEM

S velkou popularitou co nejpřirozenějších podmínek a rozmachem „pastevek“ jdou někteří až do extrému – k péči-nepéči tak „přirozeně“, až to koním škodí. O těch nejkřiklavějších případech týrání se většinou dozvídáme z médií, ale to je jen špička ledovce.

Koní, o které není adekvátně postaráno, je u nás mnohem více. Především, že tento článek rozhodně nechce lobbovat za opětovné zavedení módy koní zavřených do boxů a podobných praktik, na druhou stranu ve chvíli, kdy českou jezdeckou veřejnost nadzvedávají aféry rolkuru a zneužívání koní ve vysokém sportu, je potřeba upozornit na problém, který je u nás mnohem rozšířenější. Pravidelně nám do redakce chodí žádosti o zakročení a přivedení majitelů k rozumu v případě, že koně zjevně strádají, jimž ale bohužel zpravidla nejsme schopni vyhovět.

Vlastně již toto téma nakousl letos na jaře Tomáš Förchtgott z Koňské záchranky ve svém článku *Týrání – co s tím?* I on se s Koňskou záchrankou dostává k případům, ze kterých je smutno častěji, než je zdrávo. A veterináři ještě více.

„Jsem terénní veterinář a navštívil jsem většinu stájí ve svém dost širokém okolí, od sportovních až po majitele jednoho koně na zahrádce. Nikde jsem nepotkal tolik zničených, bolavých a nešťastných koní jako u soukromníků, kteří propagují ‚přirozenost‘.“ Totožnost autora tohoto výroku je autorce článku známa, ale na jeho žádost jej nejmenujeme.

V čem je problém?

Stručně řečeno v těch nejzásadnějších věcech, které kůň ke spokojenému životu potřebuje. Není jich mnoho – přiměřené množství nezavadného krmiva, čistá voda, místo k odpočinku, kde je chráněn před rozmary počasí a dotěrným hmyzem, a možnost volného a bezbolestného pohybu. Už v těchto základních bodech najdete nedostatky – výběhy bez stínu, kde kůň tráví celé dny (zákon to dovoluje, pokud kůň na noc chodí do boxu nebo jinam, kde má přístřešek), leckdy i bez vody nebo přesněji řečeno bez pitelné vody, protože nádrž je tak špinavá, že se z ní nenapije, a vydupané placky bez možnosti ukousnutí čehokoli. Když potom na jaře nebo na podzim zaprší, vydupané placky se změní na jedno velké bahniště, ve kterém koně vězí po karpý. Vyšlapou v bahně hluboké krátery, které v zimě zmrznou. Ani bahno, ani krátery neumožňují bezbolestný pohyb a pokud je příliš mnoho koní na malém prostoru, bahno je zkrátka všude.

zastoupení plemen a nevýznamnějších individualit ve šlechtění.

Tři kroky (fáze) ve šlechtitelském procesu:

- Prvním krokem je docílení typové a exteriérové vyrovnanosti při odpovídajících užitkových vlastnostech, což předpokládá, že klisna je dcerou již prověřeného plemeníka, tj. hřebce s ověřenou dědičností prosazujícího se typem a tělesnou stavbou s odpovídajícími užitkovými vlastnostmi.

- Druhým krokem je použitít na kompaktní klisnu hřebce – zlepšovatele, tj. s vlastní maximální výkonností nebo s původý, v nichž jedince s absolutní sportovní výkonností nacházíme na pozici otců, dědů, méně i matek.

- Třetím krokem je výběr rodičovského páru za účelem fixace obou předchozích kroků a jejich přenašení výkonnosti i ve výkonnosti potomstva. Nej kvalitnější bývají rodiče prověřeni ve vlastní sportovní výkonnosti a také ve výkonnosti potomstva. Pokud chceme rozdělit posuzování vlastní výkonnosti rodičů a výkonnosti potomků, pak větší význam má prověřeni ve výkonnosti potomků, neboť rodič je schopen předávat vlastní výkonnost dál.

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že dlouhodobým úsilím SČT je trvalé zvyšování genetické úrovně českého teplokrevníka. Cílem šlechtění je dosáhnout v populaci ČT genetického zisku. Genetický trend populace ČT je vzrůstající v průběhu sledovaných let (doba, ve které je pro ČT počítán OPH). To je dokladem správné šlechtitelské práce v chovu ČT. Praktickým důkazem rostoucí úrovně výkonnosti ČT jsou úspěchy ve skokových soutěžích v zahraničí. Český teplokrevník začíná být v zahraničí konkurenceschopným, a to až už se jedná o dobré sportovní výsledky koní ČT, kteří byli exportováni z ČR, nebo o úspěchy českých sportovců na koních ČT.

Ve spolupráci s ÚEK ČR, VÚŽV Uhřetěves a Ing. Alexandrou Novotnou, Ph.D., napsala Ing. Hana Civišová, Ph.D.

na kopyta zničující vliv. Z koní žijících na pastvě jich bylo 93 % schváce-ných. Vítejte v realitě, toto je přirozenost, jak má být.

Hampsonův výzkum je potřeba brát velmi orientačně, protože Austrálie není pro koně přirozená země a podmínky, v nichž brum-byové žijí, jsou poměrně extrémní (střídání období sucha a dešťů, dlouhé putování kamenitým terénem za vodou a podobně). Nicméně dobře ukazuje, jak choulostivá na vnější podmínky kopyta jsou a jak snadno dojde k jejich nevratným poškozením. A to, že představa, že přirozený život rovná se zdravý je dost přitažená za vlasy a rozhodně ne reálná, bylo prokázáno na mnoha živočišných druzích včetně člo-věka. (Mimochodem, nedávno mi známý lékař zmiňoval studii, podle které jsou lidé navzdory civilizačním nemocem nejzdravější ve své histo-rii a že naši předkové žijící „přirozeněji“ byli mnohem více prolezlí nemocemi.)

Znovu opakuji, že tím nechci říct, že koně nemohou být bosí. Mohou a je to pro ně bezesporu v drtivé většině případů to nejlepší. Ale opět, musíme být schopní jim zajistit podmínky pro bezbolestné fungování a musíme se přizpůsobit stavu, ve kterém se nacházejí. Což je velmi individuální, protože co snese jeden kůň, při tom bude druhý trpět. Jiří Podhajský k tomu říká: „U nás je velký problém najít koně, který by měl skutečně zdravá kopyta, protože je tu spousta věcí špatné už od začátku. Koně mají vady postojů, protože hříbata nejsou odchovávána optimálně. Většinou mají špatný povrch a málo pohybu, proto je potřeba tvar jejich kopyt korigovat, ale málokdo u hříbáte investuje do pravidelného strouhání. A co nesrovnáte v prv-ním půlroce, už nespravíte.“ A myslím, že svou roli hraje i genetika.

Dalším problémem je povrch. Málokdo má pro koně optimální, vět-šinou koně stojí na tvrdém, nebo se brodí bahnem. Jak je pak možné očekávat zdravá kopyta? Jiří k tomu dodává: „Proto investuji spoustu úsilí a peněz, možná už statisíce, do budování a údržby povrchů. Nechci, aby mí koně stáli v blátě.“ Pokud jste schopní zajistit pro koně, který má problém, třeba tenká chodidla, optimální povrch, nejlépe kombinaci zpevněného a měkkého povrchu (na části gumové rohože) nebo přinejmenším na nejhorší období ochranu kopyt (boty jsou dnes poměrně dostupnou záležitostí) v období, kdy je venku tvrdo, je to ide-ální. Pokud ne, opravdu chcete, aby váš kůň „přirozeně“ trpěl?

Kdo má málo peněz, koupí si koně

Jak potvrzuje většina mnou oslovených veterinářů, koně „týraní přirozenem“ mají několik společných jmenovatelů. V první řadě je to určitá provozní slepota – majitel není schopen rozpoznat nebo si při-pustit, že má strádající koně. Chová je přeci přirozeně a zdá se, že je tak hluboce přesvědčen o správnosti svého počínání, že to zkrátka nevidí. Nicméně hned dalším společným rysem bývá nedostatek peněz. Že koně nejsou pouze pro bohaté? Nebuďte naivní! To, že jed-noho koně máte bezúdržbového, neznamená, že takoví budou všichni. Nemusím být milionář a vyhazovat za luxus, ale musím mít rezervy, abych měl kam sáhnout, když bude potřeba. To si stále mnoho lidí neuvědomuje. Spočítají si nezbytné náklady na běžnou péči, které jsou, „když si umím natáhnout pásku sám a ‚vysomruju‘ seno od sousedů“ poměrně malé, ale už nezapočítají případnou nemoc nebo nečekané náklady třeba na opravu ohrady, kterou koníček několikrát projde ve snaze dostat se za lepší travou. Ono to „nějak“ dopadne. O „nadstandardu“ zajištění vhodného povrchu například rohožemi proti bahnu ve výběhu nemluvě.

Ovšem spousta věcí není otázkou peněz, ale také vůle a pracovi-tosti. Bohužel lenost a nedostatek financí jdou často ruku v ruce. Proto potom koně nejenže nemají co žrát, ale je problém i vyčistit jim starou vanu s vodou. Lenost souvisí nejen s fyzickou prací kolem koní nebo vyděláváním na ně, ale i s neochotou vzdělávat se a získávat informace. Spousta potíží pak vzniká i kvůli neinformovanosti (nebo jednostranné informovanosti?) majitelů. Při jedné ze svých reportáží u koní, které je lepší nevidět, jsem se setkala s ukázkovou ignorancí majitele. Byl přelom února a března a koním (především několika hří-batům) lezla nejen žebra, ale snad všechny kosti. Sena měli minimum a majitel přiznával, že mu dochází: „Já jsem to měl dobře spočítané, jenomže jak začaly mrazy, koně začali žrát o moc víc, a proto mi to nevyšlo.“ Kdo by to byl řekl, že v mrazech koně potřebují více sena, aby se zahřáli. Je zajímavé, že tohle sice majitel nevěděl, zato ale dobře věděl, že „v přírodě je normální, že koně jsou na podzim tlustí, přes zimu zhubnou a na jaře jsou hubení, tak co se divíte?“ Posléze se divil on, protože v tomto případě ho pokuta od KVS neminula.

Kapitolou samou pro sebe jsou koně se speciálními potřebami. Koně staří a vysloužilí, po nemoci či úrazu, koně špatně krmitelní. Potíž je v tom, že právě ti jsou nejlevnější a nejlépe k mání, takže se nejsnáze dostanou do rukou lidí nemajetných nebo nezkuše-

ných. Někteří se časem lépe nebo hůře přizpůsobí, ti ostatní potom v „přirozeně“ péči přirozeně strádají. Jenomže zatímco v přírodě by se o ně rychle postaral predátor, v tomto „nepřirozeném přirozenu“ strádají často velmi dlouho. A zaslepený majitel si nechce nechat vysvětlit, že takové zvíře nenakrmí jen senem a že i když v přírodě koně deky nenosí, tak tenhle konkrétní jedinec, který se v listopadu klepe jak ratlík a vytřásá tak poslední zbytky tuku, by ji opravdu potře-boval. Klepáním si přece přirozeně vyrábí teplo.

Ono to zní skvěle – koníček si po bohaté sportovní kariéře zaslouží pěkný důchod, tak ho odvezeme ze sportovní stáje na pastviny do stáda, ať si užívá nicnedělání. A zujeme ho, protože je to zdravější! Co takhle ale zamyslet se nad tím, že kůň celoživotně dekovaný, holený a většinu života zavřený, bude mít potíž se adaptovat? Nebude otužilý, protože se mu celý život o termoregulaci staral někdo jiný. Bude stresovaný, protože ač stádové zvíře, není zvyklý na společnost tolika koní a neumí se chovat ve stádě. Bude vyčerpaný, protože není zvyklý odpočívat venku, navíc mu pravděpodobně stádo zpočátku dá co proto. Bude otlaclený a bolavý, protože tolik nepřetržitého pohybu po nerovném tvrdém povrchu naboso bude pěkný šok pro jeho celo-životně kovaná kopyta. Nebude schopen využít na objemových krmivu, protože byl celý život krmen většími dávkami koncentrovaných ener-getických krmiv. A všechny tyto faktory ho oslabí natolik, že se mohou přidružit podlomy, nachlazení, kožní problémy a možná i další zdra-votní komplikace. Zvíře, které bylo před pár měsíci ve výborné kon-dici, vypadá jako chodící kostra a hledá se viník. Přitom by stačilo trochu rozumu, péče a času na adaptaci.

Proč veterináři mlčí?

První popud k sepsání tohoto článku mi už hodně dávno dala veterinářka (jednalo se o kauzu koní na hranici týrání, kterou jsme v minulosti sledovali) a samozřejmě jsem chtěla, aby tento článek psal veterinář. Bohužel, i když jsem jich oslovila několik a mnoho z nich mi k tomuto tématu velmi ochotně řeklo své, nikomu se do psaní, ale především uvádění svého jména v této souvislosti nechtělo, a to z důvodů, které lze pochopit i respektovat. Myslím, že citace vypoví nejvíce:

- „Bohužel je to tak častý problém, že bych přišel o třetinu klientů. A nemůžu si znepřátelit půl republiky.“

- „Nepovažuji za správné řešit tyto věci na internetu, já to říkám přímo těm konkrétním.“

- „To, co v téhle stáji vidím, je na udání na veterinární správu. Jenomže když to udělám, nejspíše to skončí pokutou (kterou stejně nezaplatí, protože na ni nemají) a těm koním nepomůže už vůbec nikdo. Jsem jediná, koho vůbec pustí na dvůr.“

Co ještě trápí veterináře

Někdy je těžké předvídat, co nastane, a nemůžeme být předem připraveni na všechno, co nás potká, ale jistou míru předvídavosti bychom mít měli. K té patří třeba mít i pro koně chované pouze venku určité zázemí. Nemít ho zavání opravdovým průšvihem v momentě, kdy se koni něco stane. To je další problém, o kterém by terénní veteri-náři mohli psát romány. Kamarádka veterinářka mi nedávno ukazo-vala fotky opravdu šeredné rány na noze koně. Ona zpočátku tak zlá nebyla, ale k tomu, aby se stáhla, bylo potřeba ji udržet pod obva-zeš, a tudíž koně v klidu a suchu. Což ale v bahnitém období bez alespoň nejnnutnějšího zázemí moc nešlo.

Nebo dokážete si představit, jak se ošetřuje kůň s kolikou, když není ani kam pověsit infuzi? „A co teprve když je venku minus deset a kapačka vám zamrzá v ruce,“ dodává k tomu další terénní veteri-nář. O tom, že někam přijedou, zanedbaného koně se skřípěním zubů ošetří a potom další půlrok z majitele dolují platbu, se můžu rozespat někdy jindy. Znají to všichni, přesto jim svědomí většinou nedovolí nepřijet. Bohužel, často je to ke škodě koně pozdě. A to jsme pořad u majitelů, kteří jsou alespoň natolik soudní, že veterináře zavolají.

Kvalitní venkovní ustájení se zázemím lze zajistit a u nás samo-zřejmě existují. Poznáte je zpravidla ještě dřív, než je navštívíte, proto-že ustájení (pokud je vůbec nabízeno) nebude ve stejně ceně jako „pastevko“, kde je k dispozici pouze louka a pár stromů… A tady je několik příkladů, jak to potom vypadá:

- http://www.equichannel.cz/kun-do-domu-radost-do-domu
- http://www.equichannel.cz/volne-venkovni-ustajeni-moderni-trend-chudych-nebo-reseni-jen-pro-bohate
- http://www.equichannel.cz/paddock-paradise-zdrave-ustajeni-pro-kone

Ve spolupráci s www.equichannel.cz napsala Kateřina Lipinská

MECHANIKA POHYBU KONĚ - 1. DÍL

1. DEFINICE A CHARAKTERISTIKA POJMŮ

V porovnání s ostatními hospodářskými zvířaty má pohyb v chovu koní specifickou pozici nejnvýznamnější užitné vlastnosti. Proto má znalost jeho pohybového projevu související s rovnováhou a tělesnými proporcemi mimořádný význam z pohledu jeho výkonnosti i tendence šlechtění.

Pohybovou soustavu koně tvoří pasivní složka reprezentovaná kostrou a aktivní složka, již je soustava svalů. Na vazbě svalů ke kostem a utváření kloubních ploch závisí výsledky svalových kontrakcí. Základní funkční složkou hybnosti je motorická jednotka. Její velikost závisí na funkci svalů v systému. V souvislosti s funkcí rozlišujeme:

1. Motorické jednotky **posturálního (statického) systému** udržující polohu těla koně.

2. Motorické jednotky **fázického (dynamického) systému** zajišťující jeho lokomoce.

Ve funkci obou systémů zaujímá významnou pozici poloha **těžiště**. Je to bod, v němž se promítá hmotnost těla. U koně se nachází v průsečku podélné roviny sagitální (předozadní) a horizontální vedené na dolní a střední hranici trupu s rovinou transversální (příčnou) vedenou za chrupavkou mečovou.

Posturální systém je největším funkčním celkem statických svalů. Jejich úkolem je udržet snadno proměnlivou funkční stabilitu těžiště. Systém je trvale aktivní. Tvoří ho svaly vybavené převážně pomalými červenými vlákny nízké únavnosti, nízkého prahu dráždivosti, s dokonalým cévním zásobením, vyšším regeneračním potenciálem a snadnějším zapojením do stereotypů.

Posturální systém lichokopytníků má specifickou šlašitou kombinaci svalů končetin nahrazující svalovou činnost a omezující únavu. Ta koním umožňuje dlouhodobé máloúnavné stání i spánek ve stoje.

Na hrudní končetině koně představuje její šlachový aparát:

- šlašitý pruh vedoucí od lopatky dvouhlavým svalem pažním do vřeteného natahovače prstu,

- šlašitá zábrana prošlápnutí špičkového kloubu sestávající ze šlašité hlavy a šlachy povrchového ohýbače prstu, šlašité hlavy a šlachy hlubokého ohýbače prstu a závěsného aparátu špičky (mezikostní sval střední a distální sezamské vazy).

Šlašité zařízení pánevní končetiny tvoří třetí sval lýtkový (m. fibularis tertius) a stejné šlašité oblouky jako na končetině hrudní. Vlivu únavy při stání koně podléhá na jeho pánevní končetině zejména čtyřhlavý sval stehenní (m. quadriceps femoris) z důvodu vyššího nároku kolenního kloubu na fixaci motivující aktivitu svalů. Únavě čelí kůň pravidelným střídáním pánevních končetin při stání. Odpočívající končetinu uvolní pokrčením a opřením hrotu kopyta o podložku, na které stojí.

Oblouky hrudní a bederní páteře zachovávají polohu těla opěrem o končetiny jako o sloupy. Konstrukce páteře spolu s končetinami, silným šíjovým a nadtrnovým vazem tvoří **statický oblouk** podobný konstrukci parabolického mostního oblouku. Vazivový aparát páteře spolu s trny obratlů, lopatkou a pávní zpevňují její konstrukci a dovolují koním poměrně vysoké zatížení hřbetu (jezdec).

Fázický systém tvoří motorické jednotky svalů sloužících především pohybu vpřed – **lokomoci**. Fázické svaly fungují pouze při pohybu, mají větší unavitelnost, vyšší práh dráždivosti, horší cévní zásobení a nižší regenerační schopnost. Jsou vybaveny rychlými červenými a bílými vlákny. Výsledkem jejich funkce je **dynamický oblouk** probíhající paralelně se statickým obloukem, ale poněkud níže. Tvoří ho svalstvo stehenních a bérkových kostí představující zadním (kaudálním) vyklenutím odrazový oblouk a svalstvo kostí ramenních a předloketních představující předním (kranialním) vyklenutím dopadový oblouk.

2. MECHANIKA POHYBŮ

U čtyřnožců, v našem případě u koní, existují dva základní pohybové projevy: **pohyb na místě a pohyby z místa** neboli **lokomoce**.

Pohyby na místě

Stání

Stání je z pohledu pohybu nejčastější statickou aktivitou posturál-

ního systému koně. Úsilím koně je zachovat vzpřímenou přirozenou nebo vynucenou pozici s nejnižším výdejem energie svalstva zajišťujícího stabilitu. Energetické nároky svalů vyvolává potřeba udržet otevřené klouby končetin, střídání přešlapováním pánevní končetiny i snadná proměnlivost polohy těžiště způsobená malými pohyby nízké intenzity a malého rozsahu (sklon nebo vzpřímení hlavy, ohnutí krku, vyprazdňování, ohánění apod.).

Ulehání, ležení, vstávání

Ulehání koně je složité a podobá se více pádu než harmonickému ulehnutí. Je to způsobeno tím, že nedokáže ohnout pánevní končetiny natolik, aby se jeho záď volně přiblížila k zemi. Ulehá tak, že přiblíží pánevní končetiny pod trupem k hrudním a sehnutím hlavy posune těžiště dopředu. Potom ohne kolenní klouby současně s hleznovými a spustí se na jeden z kyčelních hrbolů. Jakmile se jeho záď dotkne podložky, ohne hrudní končetiny v karpálních kloubech a položí se jednou stranou hrudníku na zem.

Nejčastěji leží v pravostranné nebo levostranné poloze sternokostální, takže hrudník a břicho spočívají na zemi, hrudní končetiny jsou ohnuty v karpálních kloubech a hlava nakloněna k volné straně. Například při levostranné sternokostální poloze má kůň obě levé končetiny podloženy pod trupem a pravé uloženy volně v poloohybu. Hlava a krk jsou otočeny na pravou stranu.

Boční polohu (laterální) zaujímají koně nemocní, unavení a hřibata. Při ní leží na podložce celou plochou jedné strany těla včetně volně nataženého krku a hlavy. Končetiny jsou nataženy.

Hřibata ulehají na rozdí od starších koní často. S narůstajícím věkem postupně mění boční polohu za sternokostální.

Při vstávání kůň nejprve zvedne hlavu, vzpřímí krk a napřímí hrudní končetiny směrem dopředu. Tím vytvoří prostor pro posun těžiště. Potom prudkým sklonem krku a hlavy a mohutným odrazem pánevních končetin zvedne záď do horizontální polohy. Ve srovnání s uleháním je vstávání koně dynamičtější.

Vzpínání

Vzpínání je krátkodobá pozice, při které kůň balancuje tělo ve vzpřímení na pánevních končetinách. Pozice dosáhne jednorázovým nebo opakovaným kývavým pohybem krku a hlavy posouvajícím těžiště kaudálně (dozadu) doplněným mohutným odrazem hrudních končetin, smrštěním hřbetního svalstva a natahovačů hlavy a krku. Ohon je přitom zvednut a kaudálně protažen. Změněnou pozici těžiště kůň udržuje přešlapováním pánevních a ohnutím hrudních končetin. Z důvodu malé opěrné plochy je rovnováha při vzpínání velmi labilní a její stabilizace pro koně namáhavá.

Vzpínání je výrazem temperamentu, kondice, odporu, bojovnosti. Vzepnutím rovněž začíná páření hřebce s klisnou.

Kopání a vyhazování

Kopání a vyhazování jsou obranné a útočné aktivity koně jednou nebo oběma pánevními končetinami. Úder jednou pánevní končetinou je **kopnutí**. Kůň při něm uvolní pánevní končetinu, pokrčí ji v kloubu kolenním a hleznovém a prudce ji vymrští ve směru hrozby nebo napadaného subjektu. Kopnutí může nabýt vysoké razance, protože hleznový kloub je kloubem pěrujícím a přechází při sebemenším impulzu ze střední labilní polohy do maximální extenze.

Vyhazování je současný úder pánevními končetinami. Kůň při něm nejprve skloní hlavu a krk smrštěním hřbetního svalstva, na hrudních končetinách zvedne záď a v krátkém okamžiku vymrští obě pánevní končetiny. Zdvojený úder je zpravidla mimořádně nebezpečný a mává i smrtelný účinek.

Zdokonaleným vyhozením je jeden ze cviků klasické barokní drezury **capriola**. Ta je předělem mezi pohybem na místě a pohybem z místa. Je to kombinace vzepnutí a výskoku s následným vyhozením. Tuto kombinaci dokáže kůň předvést i spontánně v rámci hravosti nebo obrany.

Hrábnutí a hrabání

Hrábnutí je obranný nebo útočný úder hrudní končetinou. Uvolněnou končetinu kůň vymrští napřimením do směru hrozby nebo cíle úderu. V případech větší výšky cíle doplní hrábnutí poskokem nebo vzepnutím. Hrábnutí nemá razanci kopnutí. Přesto je tento úder nebezpečný zejména v kombinaci se vzepnutím.

Hrabání je vodorovný, zpětný posun předkročené hrudní končetiny po povrchu. Bývá častým projevem netrpělivosti, nedočkavosti nebo jiné psychické pohnutky.

Pohyby z místa – lokomoce

Lokomoce je přirozenou podstatou výkonnosti koně. Je to schopnost pravidelně střídání pohybové fáze končetin v přirozeném rytmu a rychlosti v rámci dynamického oblouku. Snadnost, pravidelnost a prostornost střídání limitují únavu koně v použitém způsobu pohybové aktivity. Jsou tudíž rozhodujícím faktorem jeho délky a intenzity. Způsoby střídání končetin a s nimi související rychlost pohybu mají společné označení **chody koně**.

Chody koně jsou výsledkem vzájemné harmonické, časově přesně vymezené součinnosti pohybových orgánů podmíněných podnětem nervové soustavy, krevním oběhem a dýchacími orgány. Způsob pohybu určuje především stavba kostry, kosterního svalstva, šlach a vazů. Míru jejich zapojení v pohybovém systému určuje výkonnost.

Iniciátorem pohybu jsou svalnaté pánevní končetiny posunující tělo koně kupředu. Hnací silou pohybu je tudíž záď, přesněji odrazová iniciativa svalstva pánevních končetin. Ta závisí na úhlech pánevních končetin a na jejich výbavě svalovým potenciálem. Obojí podmiňuje intenzitu odrazu, jejímž projevem je stejnosměrná změna těžiště označovaná prostornost. Posunutou polohu zachycují hrudní končetiny a podepírají ho při posunu.

V pohybovém stereotypu plní každá z končetin následující sled funkcí:

1. **odraz**
2. **kmit**
3. **došlap**
4. **nesení**
5. **podpěr**
6. **posun**

Odraz je nejzášší polohou končetiny v pohybovém stereotypu. Jím začíná kmitový pohyb končetiny kupředu nad zemí. Intenzita odrazu rozhoduje o délce dráhy kmitu, tudíž o délce posunu.

Kmit je pohybem končetiny nad zemí. Skládá se z přísunu (části kmitu od odrazu do okamžiku, ve kterém kmitající končetina máji protilehlou nacházející se v podpěru) a vykročení (posunu kmitající končetiny k došlapu).

Došlap začíná okamžikem, kdy kmitající končetina dopadne na dráhu pohybu. Došlapem zahajuje končetina funkci nesení trvajíc do dosáhnutí kolmice. Na kolmici plní funkci podpěru. Pokračováním pohybu k následujícímu odrazu mění tato končetina polohu těžiště a plní funkci posunu.

Odraz, došlap a podpěr jsou okamžikovými součástmi pohybového stereotypu. Nesení a posun závisejí na dráze kmitu, která určuje jejich trvání.

Došlapem na přirozený povrch dráhy vzniká otisk kopyta. Na linii pohybu tvoří otisky plynulou pohybovou stopu. Na ní je možné měřit délku kroku nebo skoku, pravidelnost kladení končetin nebo jejich úchytku i určit způsob pohybu neboli druh chodu. Délku úplného kroku dokumentuje vzdálenost mezi dvěma stopami stejné končetiny.

Podle otisků stejnostranných končetin rozlišujeme stopy jednoduché a dvojité. Jednoduchou stopu dokumentují otisky hrudních a pánevních končetin ve stejných bodech došlapu. Stopy koně se **kryjí**. V případech prodloužených chodů jsou otisky kopyt pánevních končetin před hrudními. Koně se **předkračují**. Stopy zkrácených chodů mají opačný sled otisků. Stopy pánevních končetin dopadají za stopami hrudních. V takových případech koně **nedokračují**. V obou posledně zmíněných variantách jde o stopy dvojité. Jinou příčinou podoby stop může být stavba končetin.

Chody koně posuzujeme vizuálně podle způsobu střídání končetin, či akusticky poslechem úderů kopyt při došlapu. Způsob střídání nohou má označení **nohosled**. Nohosled je buď laterální (stejnostranný), např. obě pravé končetiny, potom obě levé, nebo diagonální (úhlopříčný), pravá zadní, levá přední a pak levá zadní, pravá přední. Diagonálu určuje hrudní končetina. Levá hrudní a pravá pánevní tvoří levou diagonálu, pravá hrudní s levou pánevní pravou.

Pravidelný (korektní) pohyb dokumentuje harmonické střídání končetin ve stejnoměrném rytmu a ve fyziologickém nohosledu kon-

krétního chodu. U žádných z končetin nedochází k prodlužování nebo zkracování jednotlivých fází pohybu na úkor jiných časově ani prostorově. Trvale zpoždování některých z končetin, zkracování či prodlužování délky dráhy jejího došlapu nebo odchylka končetin od podélné osy při kmitu má obecné označení nepravidelný chod. Jeho příčinou může být dočasná lokální bolestivost (zánět, poranění, chybné podkování apod.) nebo disharmonie exteriéru.

Pravidelný, jistý a bezpečný pohyb podmiňuje harmonie pohybového, oběhového, dechového a nervového systému respektující specifické požadavky chodu. Nohosled je pravidelný a zatížení končetin odpovídá jejich roli ve stereotypu. Výkyvy těžiště spolehlivě vyrovnává podpůrná funkce končetin a balanční funkce krku. Za těchto okolností má kůň pohybovou rovnováhu označovanou **pohybový stereotyp**.

Hodnocení pohybového stereotypu slouží pojmy charakterizující jeho podobu:

Akce neboli způsob kmitu končetiny nad zemí dokumentující výšku přesunu končetiny a délku její dráhy nad zemí. Je to způsob předvádění končetin v rámci pohybového stereotypu. Podobu akce určuje stavba končetiny, vzájemný poměr délky kostí, úhel ramenního kloubu, nasazení a stavba krku a doba nesení pánevní končetiny. Akce může být výsledkem selekce. Barokní jezdecko-vozatajská plemena (andaluský, fríský, lipicánský, lusitánský, starokladubský kůň) disponují šlechtěním stabilizovanou vysokou akcí. Naopak akce končetin cvalových dostihových koní a klusáků je z důvodu selekce prostorná a plochá.

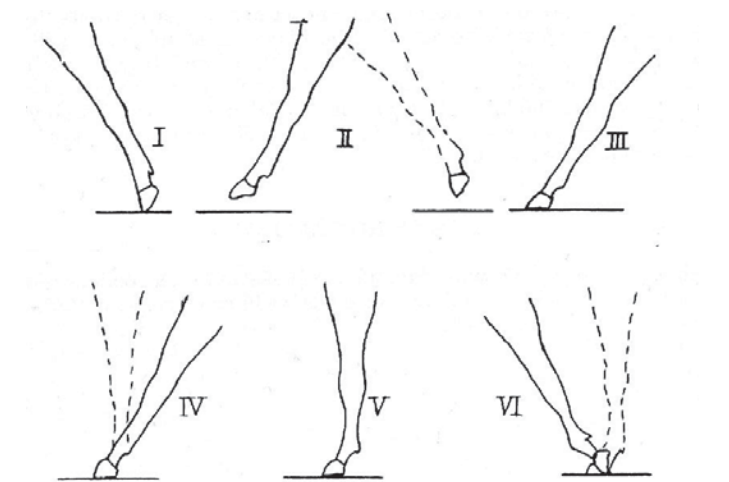
Kadence je střídání končetin v časovém rytmu. Její podstatou je prodloužená fáze nesení pánevních končetin umožňující v kombinaci se silným odrazem a výrazným posunem využít kinetických impulzů k posunům vykročení diagonálních hrudních končetin. Čím delší jsou intervaly kmitu, tím je pohyb kadencovanější. Kadenci je možné hodnotit vizuálně nebo akusticky. Jejím důkazem je nižší počet slyšitelných úderů v časové jednotce. Kadencovaný pohybový stereotyp koně je dokonalejší a z pohledu vynaloženého úsilí úspornější.

Kmih je výsledkem kinetické aktivity pánevních končetin a s ní souvisejícím posunem. Výsledkem jeho vlivu je lehkost pohybu v jednotlivých chodech.

Prostornost dokumentuje délka vykročení závislá na odrazových impulzech pánevních končetin, proporcích exteriéru a na schopnosti sevřít a rozevřít úhly kloubů pánevních končetin. Delší vykročení charakterizuje prostornější chod. Prostornost ovlivňují genofond, exteriér, temperament a charakter koně.

Ruch udává délku dráhy, kterou kůň překoná v určitém tempu v některém z chodů. Je to rychlost jeho pohybu v jednotlivých chodech. Při změnách ruchu (tempa) je nutné zachovat původní kadenci a měnit pouze prostornost a akci. Zkrácení ruchu snižuje prostornost, zvyšuje akci a snižuje překonanou vzdálenost. Zbystření ruchu prodlužuje překonanou vzdálenost, zvyšuje prostornost, zachovává kadenci a snižuje akci.

Takt charakterizuje rytmus střídání končetin v pohybu.

Obr. č. 1 Sled pohybových funkcí hrudní končetiny. I Odraz II Kmit III Došlap IV Nesení V Podpěr VI Posun

Text: doc. Ing. Drahošlav Misař, CSc.

II. PŘEDVÝBĚR HŘEBců ČT 2024 A PŘEDVÝBĚR OSTATNÍCH PLEMEN

16. - 17. ÚNORA 2024 | HŘEBCI ČT
18. ÚNORA 2024 | OSTATNÍ PLEMENA ASCHK
ZEMSKÝ HŘEBČINEC TLUMAČOV

CHOVATELÉ, MAJITELÉ A DIVÁCI JSOU SRDEČNĚ VÍTÁNI

DETAILNÍ ČASOVÝ HARMONOGRAM BUDE UVEDEN NA
WWW.ASCHK.CZ | WWW.CESKYTEPLOKREVNİK.CZ